

Φάκελος
0000 Αυτοβιογραφία
π Γεωργίου Πυρουνάκη
χειρόγραφα και δακτυλογραφημένα

Γεννήθηκα στον Αδάμαντα της Μήλου* χωριό που το δημιούργησαν Σφακιανοί, διωγμένοι από την Ἀρήτη μέ τις συχνές επαναστάσεις τους εναντίον των Τούρκων. Μεταξύ τους καί ο Πάππος μου Χαράλαμπος Πυρουνάκης που έγινε καί Παπάς τους καί που ίδρυσε μέ πρωτοβουλίες καί κόπους του τόν μεγάλο Ναό της Εφημερίδας του, τήν Παναγιά (Κοίμηση της Θεοτόκου) καί Ἅγιο Χαράλαμπο. Υπήρχε μόνο ο παλαιός καί μικρός μά ωραιότατος Ναός της Αγίας Τριάδας, που ευτυχώς διασώζεται. Γιά τόν καινούριο Ναό έφτασε γιά εράνους έως τήν Οδησό. (1)

Τό καλλιτεχνικό Τέμπλο τό πήραν, αφού νίκησαν τις αντιδράσεις των ντόπιων μέ τό Κρητικό τους σθένος, από τόν παλαιό Ναό της Παναγιάς της "Παλαιάς Χώρας", που είχε εγκαταλειφθεί.

Ο Αδάμαντας είναι χτισμένος όπως καί η Χώρα των Σφακιών, όπως διεπίστωσα σέ επισκέψεις μου εκεί. Καί τά ονόματα των Αδαμαντινών είναι όμοια μέ εκείνων. Οι Κρητικοί κράτησαν τόν Αδάμαντα απομονωμένο από τά άλλα χωριά που βέβαια χτισμένα ψηλά κι αυτός τό επίνειό τους. Μέχρι τελευταία κρατούσαν επίζηλα τήν κρητική αποκλειστικότητά τους. Κι ακόμα τώρα η δυναμική μειοψηφία τους επιμένει νά είναι χωριστός ο Αδάμαντας καί νά μένει Κοινότητα ενώ τά άλλα Χωριά αποτελούν όλα μαζί Δήμο Μήλου :

Ο Παπα Οικονόμος Χαράλαμπος, που δέν τόν γνώρισα παρά μόνο από φωτογραφία του (καί τή Γιαγιά Σοφία) καί τις διηγήσεις του Πατέρα μου καί των θείων μου, είταν σεβαστό πρόσωπο. Στο σπίτι του - κάτω από τόν περίγυρω του Ναού, από τήν πλευρά του Ιερού Βήματος, είταν πάντα ανοιχτό γιά φιλοξενία, παρόλο που γέμιζε από τά πολλά παιδιά τους. Δεκατέσσερα απόκτησαν. Μέ είχε εντυπωσιάσει η μεγάλη Τραπεζαρία στό Ανώγιο : (Δυστυχώς ούτε αυτό τό σπίτι, ούτε εκείνο που γεννήθηκα, ανήκουν πιά σέ κάποιον από τήν οικογένεια) .

Ο Πατέρας μου Θεοδόσιος είταν τό 14 ο παιδί τους. Εφτά αγόρια καί εφτά κορίτσια. Δύο φαίνεται πως πέθαναν μικρά γι αυτό καί δέν θυμούμαστε ούτε τά ονόματά τους. Τόν πατέρα μου τόν ονόμασε Θεοδόσιο, γιάτί γεννήθηκε του

Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχη στις 11 Ιανουαρίου, αφού ο παππούς είχε εξαντλήσει τα οικογενειακά του ονόματα και στά τελευταία του παιδιά έδινε τό όνομα του Αγίου τής ημέρας τής γεννήσεώς τους. Έτσι και ο πρωτελευταίος ονομάστηκε Κλήμης. Μιά θυγατέρα του, τήν τελευταία, τήν ονόμασε Κρήτη. μαρτυρία κι αυτή τό πόσο αγαπούσαν οι δικοί μου τήν Κ ρ ή - τ η. Καί μία λεπτομέρεια : Ανά δύο από τούς θείους μου είχαν όμοια επαγγέλματα. Δύο έγιναν ιερωμένοι * ο πρώτος Γεώργιος που εφημέρευσε επί πολλά χρόνια στόν Άγιο Κωνσταντίνο του Πειραιά, ενώ στήν αρχή στήν Κρήτη και ο πρωτελευταίος ο παπαΚλήμης στόν Αδμάντα. Έχω ζωηρότατες αναμνήσεις ευλάβειας και από τούς δύο. Ο πρώτος μάς συμπαρυστάθηκε σέ δύσκολες ημέρες στόν Πειραιά και ο άλλος μέ καλοδεχόταν τά καλοκαίρια στή Μήλο (μαζί μέ άλλους συγγενείς, ιδίως από τήν πλευρά τής μητέρας μου). Δύο έγιναν ράφτες * ο θεός Νικόλαος και ο πατέρας μου, που τόν πήρε από μικρό κοντά του ο αδελφός στόν Πειραιά. Καί δύο έγιναν σιδηροδρομικοί, ο Δημητρός και ο Νικήτας. Όλοι τους, όπως και οι θείες έκαμαν οικογένειες μέ παιδιά, πολλά οι περισσότεροι. Ο θεός παπαΚλήμης δέν απόκτησε παιδί και γι αυτό, η γυναίκα μου και εγώ δόσαμε τό όνομά του στόν ~~πρώτο~~ γυιό μας.

Η Κρήτη είταν στό αίμα, στήν καρδιά και στό μυαλό τής οικογένειάς* μά ακόμη είναι. Όπως στά παιδιά μου που υπερηφανεύονται γιά τήν καταγωγή τους. Ο Πατέρας μου δύο φορές πήγε στήν Κρήτη νά πολεμήσει στους απελευθερωτικούς αγώνες της. Τό 1897 ονομάστηκε Οπλαρχηγός σέ διαδοχή του γαμπρού του Παύλου Ντεντιδάκη που σκοτώθηκε, αυτού που είχε νυμφευθεί τή θεία Κρήτη. Καί που είχε δηλώσει στό φίλο του Θεοδόσιό κατά τό συνοικέσιο πως άν κληθούν από τήν άλλη Κρήτη θ' αφήσει τή γυναίκα του έστω και κάτω από τά στέφανα γιά τόν αγώνα (και τήν άφησε μέ παιδί στήν κοιλιά) * και ο άλλος δέχθηκε λέγοντας πως κι αυτός μαζί θά έφευγε* όπως και έγινε. Στή μεριά τής Κρήτης που πολέμησαν, μέ Αρχηγό τόν στρατηγό Κόρακα, στό χωριό Άγιοι Δέκα τής Μεσσαράς συνάντησε ο πατέρας Πειρουνάκηδες και νόμισε ότι από εκεί κρατάει η γενιά μας. Υπάρχουν και σήμερα πολλοί, περισσότεροι από τό μισό χωριό μ' αυτό τό επίθετο. Η καταγωγή μάς είναι από του Ασφένδου τών Σφακιών, όπως διεπίστωσα. Εκεί Πειρουνάκηδες υπήρχαν έως τό 1900 και στό άνω χωριό σέ υψόμετρο 700 διατηρείται στίτι τους θολωτό (τώρα τυροκομείο). Οι Ασφεν-

διανοί με δέχονται με εγκαρδιότητα αλλά και μεγάλη τιμή. Τό ίδιο όμως και τών Αγίων Δέκα, που όλοι οι Πειρουναίηδες οι εκεί και όπου αλλού με λέμε θεό τους..Φαίνεται πως και οι τών Αγίων Δέκα έχουν τή φύτρα τους από τή Σφακιανή άς έγιναν κατόπι πεδινόι, όπως οι τής δικής μου γενιάς Αδαμαντινοί ή Μηλιοκρητικοί, όπως κοινά λέγονται οι εκεί Σφακιανοί.

Όταν ο πατέρας μου έφευγε για τούς αγώνες τής Κρήτης άφηνε σύζυγες τής δουλιές που έκανε, αφού είχε εγκαταλείψει τή ραφτάδικα, που δέν του πήγαιναν στόν ανήσυχο πνεύμα του και στόν δυναμισμό του .Τό 1900 φεύγει για τήν Αμερική σάν μετανάστης· μά γυρίζει πριν κλείσει χρόνος. Όταν αργότερα τόν ρωτούσα για ποιό λόγο πήγε εκεί μου έλεγε " για τόν ίδιο που πήγαινα στήν Κρήτη· για τήν ελευθερία". Κι όταν πρόσθετα τήν απορία " γιατί ~~έφυγε~~ τότε έφυγες σύντομα ; " μ'απαντούσε λιτά και κοφτά " γιατί δέν τή βρήκα εκεί".. Κουβέντα που δέν είταν δυνατό νά τήν καταλάβω παρά μόνο τώρα στά τελευταία...

Γεννήθηκα στις 20 Οκτωβρίου του 1910· όταν ο πατέρας μου είταν Δήμαρχος στόν Αδάμαντα . Είχε προηγηθεί μία αποτυχία του στις προηγούμενες ^{ντ}εκλογές . Στο σπίτι που γεννήθηκαί τό θυμούμαι ζωηρά - έζησα εκεί μόνο τή ~~πρώτη~~ ^{πρώτα} ~~χρόνια~~ - είταν μεγάλο, κοντά στό Ναό, με τρεις αυλές και ένα μεγάλο φουντωτό κυπαρίσσι σέ μιάν απ αυτές. Μού έλεγαν πως βγήκα στή ζωή ύστερα από πολυήμερη δυστοκία, με τή βοήθεια του Γιατρού "Μιμίκου", που μου τό θυμίζει όταν με συναντούσε και που διατηρούσε τή φιλία του με τόν τέως Δήμαρχο και Οπλαρχηγό . Η μητέρα μου Ε λ έ ν ή έπαθε από τότε έκζεμα που τή βασάνιζε, με φοβερές κατά καιρούς εξάρσεις, σχεδόν σέόλη της τή ζωή .Τό γένος Κοπακιάκη . Στο όνομα του πατέρα της ονομάστηκα εγώ Γεώργιος (είχε προηγηθεί ~~πρίν~~ από επτά χρόνια άλλος αδελφός, που πήρε τό όνομα του Παππού Χαράλαμπου, μά που έζησε μόνο μισό χρόνο.Ο Παππούς Λαπετάν Γεωργάκης (αυτόν τόν θυμάμαι - πέθανε πολύ μεγάλος) και τή Άγόρια του είσαν ναυτικοί. Ίσως γι αυτό και τή περισσότερα από τή δική μου έγιναν ναυτικοί . Οι μητέρα μου είχε ~~πάλ~~ δύο αδελφές· τή θεία Μαριγώ και τή θεία Αννιώ που με γέμιζαν από φροντίδες τρυφερές. Ίδίως η δεύτερη

που κρυφά όταν ήμουν μικρός και υπό αυστηρή δόλαιτα με τάιζε κρυφά από απαγορευμένα. Πόση ευγνωμοσύνη δέν έτρεφα γι αυτά!... Που τόσο άλλωστε λαχταρούσα, όταν μούδιναν δύο μόνο ρόγες σταφύλι κι αυτές ξεφλουδισμένες και απαλλαγμένες βέβαια από κουκούτσια και καθόλου γλυκά και εκείνη με μπουκονε... Τό σπίτι του Παππού Κοπακάκη υπάρχει στον Αδάμαντα και μία "έπαυλός" ήτου στο Χάλακα στην άκρη του απέραντου λιμανιού της Μήλου, όπως προγονικά τους υπάρχουν και στη Χώρα των Σφακιών .

Ζωηρότατες είναι οι εντυπώσεις μου από τά μικρά μου χρόνια. Σάν νά θυμούμαι πως με μεγάλωσαν με γάλα γαϊδούρας, που γιά νά αποφεύγεται η μόλυνση τήν είχαν σ' κάποια από τίς αυλές. Πάντως ένα αγρίμι από τήν Ερημόμηλο (Αντίμηλο), σάν τούς άλγαγρους της Άρήτης, χαρισμένο στον Πατέρα μου ως καλού σκοπευτή, τό θυμούμαι καλά που εξημερωμένο επαιζε μαζί μου. Ακόμα θυμούμαι που έπαιζα με φήφους από μολύβι που χρησιμοποιούαν τότε γιά τίς εκλογές, που υπήρχαν στο Δημαρχείο. Ή έξω στά χώματα. Και που φαίνεται όταν αργούσα νά μπώ στο σπίτι με φώναζαν και εγώ αντιδρώντας έλεγα "ήντα με μένα"... Εγωιστικός και ζηλιάρης ήμουν. Μου υπενθύμιζαν αργότερα πως έφτανα σε βαθμούς κακίας. Π.χ. ότι έλεγα "γιατί νά έχουν δύο μάτια και τά άλλα παιδιά;... Ή ότι η δική μου η μητέρα είναι πιο όμορφη από όλες... και από τίς βασίλισσες ακόμα!...

Όταν καταργήθηκαν οι μικροί Δήμοι και ονομάστηκαν Κοινοότητες, ο πατέρας μου δέν ήθελε νά μείνει και μετακομίσαμε στην Αθήνα ~~που διορίστηκε στον εκεί Δήμο~~ (σε διάβημά του στο φίλο του Ελευθέριο Βενιζέλο νά μείνει ως Δήμος ο Αδάμαντας τιμής ένεκα, αφού είναι Κρητών, πήρε τήν απάντηση πως τότε θά γίνει αυτό, άν μείνουν Δήμοι και οι της Υδρας, των Σπετσών και των Ψαρρών . Αλλά ο νόμος έσχυσε χωρίς εξαιρέσεις).

Θυμούμαι τίς πρώτες εκπληκτικές εντυπώσεις μου από τόν Πειραιά και τήν Αθήνα. Τά Τράμ τά έλεγα σπιτάκια που κινούνται. Και όταν πέρναγαν κοπάδια πουλιά "γάλους", απορημένος και κάνοντας σύγχυση "γνώσεων", ρωτούσα "θα περάσουν και " άγγλοι"; Στην Αθήνα μέναμε στην οδό Νικίου. Ο πατέρας διορίστηκε στο Δήμο της Αθήνας. Είχε πολλές μετακινήσεις ανάλογα με τίς πολιτικές αλλαγές : στους Δήμους ύστερα Πειραιά και Κερατσινίου. Σε κάποιο διορισμό του έγραφε βαθμό κλητήρα

θυμόσοφα εκείνος μούλεγε · βλέπεις, "από Δήμαρχος, κλητήρας" ..
Από τους διωγμούς των "Επιστράτων" εναντίον των Βενιζελικών
γλυτώσαμε χάρη στην προστασία φιλικής οικογένειας από τη
Μάνη (θυμούμαι σκηνές φρίκης από άλλων καταδιώξεις - αυτό
έγινε αιτία να αρρωσταίνει η μητέρα μου κάθε φορά που άκου-
γε και τη λέξη Αθήνα επί πολλά χρόνια). Με περιπέτεια
φτάσαμε στον Πειραιά, στο φιλόξενο σπίτι του θείου Παπά, και
μέ μεγαλύτερη η μητέρα μου και εγώ στη Σύρο με φορηγό Βα-
πόρι. Γιατί εκεί είχε φτάσει ο πατέρας, που ενώ ξεκίνησε για
τη Θεσσαλονίκη, να λάβει μέρος στην Εθνική Άμυνα, έμεινε
εκεί που και η Σύρα εΐταν στη δύναμή της. Ακόμα και όταν
γύρισε ο πατέρας στην Αθήνα, με την επικράτηση του Βενιζέλου
εμείς δεν τον ακολουθήσαμε (η μητέρα όπως είπα δεν μπορούσε
νά ζήσει πια εκεί) αλλά ξεκινήσαμε με καΐκι για τη Μήλο, πάντα
με τό φόβο του τορπιλισμού. Βγήκαμε στην Κίμωλο και μετά
μέ βάρκα στα Πολλώνια της Μήλου και καβάλα με ζωο (μέ εί-
χαν καθήσει στα καπούλια του) στον Αδάμαντα. Μείναμε λιγό-
τερο υπό χρόνο και φτάσαμε στον Πειραιά, όπου και μείναμε
στην οδό Ανδρούτσου, κοντά στο Πασσαλιμάνι, απέναντι από του
θείου Παπά, αφού η μητέρα μου δεν μπορούσε στην Αθήνα.
Κι έτσι ανεβοκατέβαινε ο πατέρας. Εκεί πια πήγα κανονικά
στο Σχολείο (είχα παράσει για λίγο από ιδιωτικό μιάς κυρί-
ας που δεν θυμάμαι ούτε τό όνομα στην Ερμούπολη της Σύρου
και από τό Δημοτικό του Αδάμαντα) ~~από εκεί~~ που εΐταν τότε
στη Γωνία Ανδρούτσου και Γεωργίου Α', των Αδελφών Μπάρδη,
που σ' αυτό τέλειωσα τις Ήξη τάξεις με άριστα και διαγωγή
κοσμιωτάτη (άν και σέ κάποια φαίνεται από τό ενδεικτικό,
πήρα και "κοσμίαΰ" :). Με τις αξιοσέβαστες κυρίες Ευγενία
και Όλγα συνδεθήκαμε στενά και κράτησαν οι καλές σχέσεις
μας έως τό θάνατό τους· άλλωστε και στο Σχολείο τους πρωτο-
δίδαξα ως Καθηγητής. Μά και με του άλλους δασκάλους μου
και τις δασκάλες διατηρούσα περίφημες επαφές· ακόμα θυμούμαι
την "κυρία Ελένη" και την κ. Μπρατοπούλου, και τον Ζωγράφο
κ. Νέζη που μάς μάθαινε ιχνογραφία και μίς έλεγε συνεχώς
"τ' ακούς ; τ' ακούω να λές "και που γελούσε μέ τά σχέδιά
μου, που τ' άρχιζα χωρίς καμιά πρόβλεψη κάπου να τελειώσουν·
μου εΐπε κάποτε "για πού μέ τό καλό ; πόσες κόλλες χαρτί
θί χρειαστούν ; μάλλον τόσες όσες για να καταλήξουμε στο
Δημοτικό θέατρο. Με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες
τά πηΐναμε θαυμάσια. Ιδίως μέ τον συμμαθητή μου που εΐμασταν

δίπλα στο ίδιο θρανίο, τόν Κόλια Καββαδία, τόν περίφημο ποιητή καί άνθρωπο "Μαραμπού" που εκείνος μου θύμιζε στά κατοπινά χρόνια πως μαζί μας είταν καί ο Γιάννης Τσαρούχης (Πασσαλιμανιώτης κι αυτός) .

Ύστερα από εξετάσεις (γιατί είταν ιδιωτικό τό Σχολείο που φοιτούσα καί πήγαινα εκεί γιατί είταν κοντά καί βρισκόμουν υπό τήν συνεχή καί άγρυπνη παρακολούθηση τής μητέρας, που όσο μπορούσε τηρούσε έναντί μου αυστηρή τακτική, "σφακιανή")· γράφτηκε στο Α' Σχολαρχείο (Ελληνικό τόλεγαν τότε) στην τρίτη τάξη του , που στεγαζόταν στο οίκημα του Α' Γυμνασίου , στην Πλατεία Κοραή , καί που σ' αυτό γράφτηκε πάλι μετά από ανάλογες εξετάσεις. Τό Γυμνάσιο τό τέλειωσα τό 1928.

Καί μέ τούς συμμαθητές του Σχολαρχείου καί του Γυμνασίου είχα καλές σχέσεις, όπως καί μέ τούς Καθηγητές μας, που είσαν στην πλειοψηφία τους άριστοι. Καί αναμνήσεις διατηρούνται ισχυρές. Πόσο χαρήκαμε όλοι, όταν γιορτάσαμε στόν Πειραιά , σέ κέντρο τής Πλατείας Αλεξάνδρας, τά Πενήντα χρόνια από τήν αποφοίτησή μας, όσοι ζούσαμε - καί είμαστε αρκετοί από τούς 100 τής τελευταίας τάξεως....

Εκδρομές που οργανώνονταν από τά Σχολεία μας καί από εορτές στους σχολικούς χώρους , μά καί στο Δημοτικό θέατρο ακόμη , μάς δημιουργούσαν ερεθισμούς γιά ευρύτερα ενδιαφέροντα καί τίς θυμούμαι ζωηρά . Έπειτα καί μέ δικές μας πρωτοβουλίες, ως μέλη του Ερυθρού Σταυρού Νεότητος, ή αυτόνομα . Βοηθούσαμε απορώτερους συμμαθητές μας (τόν θέμο Κορνάρο νά εκδόσει τό πρώτο του δοκίμιο - που κρίμα δέν τό έχουμε, ούτε τόν τίτλο του θυμούμεθα) καί ιδρύματα * όπως τόν θείο Τυφλών και τό Ορφανοτροφείο (τό συμπαθέστατο) του Αγίου Γεωργίου Κερατσιμίου, που τό ίδρυσε ο τότε Διάκονος Πολύκαρπος *Μιχαήλ* καί νύν *πρώην* Σιατίστης (που εξακολουθεί νά ενδιαφέρεται γι α αυτό) . Τότε βγήκε καί η φήμη μου ως Οργανωτή. Ιδίως ύστερα από επιτυχίες δύο παραστάσεων στο Δημοτικό *θέατρο* στις δύο τελευταίες τάξεις του Γυμνασίου, μέ έργα τόν "Αθανάσιο Διάκο" καί τόν " Παπαφλέσσα" , που είμουν καί πρωταγωνιστής...Είχαμε καταφέρει νά συνεργαζόμαστε καί μέ άλλα Σχολεία καί θηλέων μάλιστα (στην τελευταία τάξη είχαμε καί μία μοναδική συμμαθήτρια που δίδασκε τεχνικά στά απογευματινά σχολεία καί έτο τήν άφησαν νά παρακολουθεί μαθήματα στο δικό μας τών αρρένων. *Ε* Καί που γιά καλαμπούρι - σ' αυτά διέπρεπε ένας συμμαθητής μας Διάκος - είχαμε καί άλλους μεγάλης ηλικίας - τής κόλλησε

τό παρατσούκλι " φάβα ", γιατί είχε ξανθωπά μαλιά...) . Καί
στούς Καθηγητές βέβαια δίνανε καί παίρνανε τά παρατσούκλια.
Ένα χαρακτηριστικό : Σέ μία εκδρομή στό Λαύριο, γράφτηκε
στό Βαγόνι του Σιδηροδρόμου που βρίσκονταν οι Καθηγητές,
μέ Κιμωλία απέξω, όπως γράφουν γιά τό τί περιέχει ,...
" ξ υ λ ε ς α "...

Σύγχρονα παρακολούθησα ελεύθερα κατηχητικά μαθήματα καί
συγκεντρώσεις του Συλλόγου "Αγάπη" που στεγαζόταν σέ μιάν
ακράα αίθουσα του Γυμνασίου μας. Σέ μία εορτή του Συλλόγου
είχα απαγγείλει ένα ποίημα του Πολέμη. Φαίνεται πως έκαμε
εντύπωση η απαγγελία μου στόν αείμνηστο Αρχιεπίσκοπο Αθη-
νών καί Πάσης Ελλάδος Χρυσόστομο, τόν σοφό καί άγιο , που
ζήτησε νά μέ γνωρίσει καί προθυμοποιήθηκε νά αναλάβει τίς
σπουδές μου στή Ριζάρειο Σχολή. Ο πατέρας μου τόν ευχα-
ρίστησε, μά σέ μένα που είχα ενθουσιασθεί, φρόντισε νά μέ
μεταπείσει, λέγοντάς μου πως βέβαια θά εΐαν γι αυτόν μεγάλη
λύση - αφού ήξερα πως περνούσε δύσκολες οικονομικές- αλλά
νά μήν επιβαρυνθώ μέ πρόσθετες τάξεις (ίσως ή μάλλον έκρυβε
βαθύτερες αντιρρήσεις του γιά τόν κλειστό τρόπο ζωής εκεί).
Πάντως η γνωριμία μου μέ αυτό τό εξαιρετικό Πρόσωπο (όπως
καί αργότερα μέ άλλα τής Εκκλησίας μας, τούς : μετέπειτα
Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης Παντελεήμονα Παπαγεωργίου,
Βρεβενών Θεόκλητο Σφήνα καί Κερκύρας Μεθόδιο Κοντοστάνο,
όπως καί τόν Αρχιμανδρίτη Αθανάσιο Κοντογιάννη, στενοούς
συνεργάτες καί αρψγούς στά έργα πῆρ πρωτοβουλίας μου,
~~αείμνηστο~~ μακαριστούς τώρα, ~~όπως~~ καί τόν Μητροπολίτη
Σύρου, Μήλου κλπ. Αθανάσιο Λεβεντόπουλο) μού άφησαν ενθυμή-
σεις σεβαστικές , επιτείνοντας εκείνες τών συγγενικών μου
ιερατικών . Που επέδρασαν αναμφίβολα στήν κατ' αρχή κλίσι
μου στά θεολογικά (μαζί βέβαια μέ τήν ευλαβικότητα τήν
ορθή τών γονέων μου) καί αργότερα καί στά ιερατικά-ποιμαντι-
κά :

Μερικά χαρακτηριστικά : Τά καλοκαίρια που παραθέριζα στόν
Αδάμαντα μάζευα τούς σχεδόν ομηλικούς μου καί μικρότερους
καί κάναμε κατηχητικά μαθήματα, αλλά καί εκδρομές καί
διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Τό δέ 1925 στήν " Αγάπη"
μου απονεμήθηκε τό " Αριστερόν Αγάπης " σέ ειδική τιμητική
τελετή μέ προσφωνήσεις τών αειμνήστων Πρωθυερέα Αγγέλου
Νησιώτη καί τότε αρχιμανδρίτη Προκοπίου Καλλιωντζή καί
έπειτα Μητροπολίτη Γυθείου, που προέβλεφαν πως η φωνή μου

Τέλος χρόνος
συνεχίστηκε

ώς ταλαντούχου, θά είχε νά προσφέρει μελλοντικά.

Μόλις άρχιζαν τά εφηβικά μου χρόνια άρχισα ν' απαγκιστρώνομαι από τήν άμεσο αναγκαστική εξάρτηση ~~από~~ τή μητέρα μου. Προχώρησα σέ μιάν ειρηνική, αλλά ανένδοτη απελευθέρωση, μέ τή σιωπηρή συγκατάθεση του Πατέρα. Βέβαια ήξεραν πού πηγαινόκαί μέ ποιούς, αλλά είσαν όλα τής δικής μου επιλογής. Καί άρχισα νά σχετίζομαι μέ πρόσωπα έξω του οικογενειακού περιβάλλοντος, όπως καί νά δημιουργώ μικροαφιμαχίες..

Πρωτοποριακή, καί γιά τήν εποχή λείαν επικίνδυνη, γινόταν η συνεργασία μας μέ φίλους καί φίλες, χωρίς τίς επικρατούσες τότε διακρίσεις. Που επιτάθηκε στην άλλη φάση τών δραστηριοτήτων μου, τή νεανική. Μά που όλα αυτά είχαν καλές εξελίξεις (3).

Μέ εξετάσεις, που τότε γιά πρώτη φορά, ^{καθιερώθηκαν} τό 1928, μπήκα στην Θεολογική Σχολή Αθηνών του Πανεπιστημίου. Κάποιοι παραξενεύτηκαν, που είχαν νομίζει πως μάλλον άλλες Σχολές έπρεπε νά τραβήξουν τό ζωνρό ενδιαφέρον μου, μά εγώ είχα προσανατολισθεί γιά κοινωνικές δραστηριότητες που θεωρούσα πως μόνο από μία τέτοια Σχολή θά εύρισκα σωστή διέξοδο αγώνων μου. Αντιμετώπισα κάποιες δυσκολίες προσαρμογής στο κλίμα που υπήρχε εκεί, ιδίως τόν πρώτο χρόνο, αλλά εύκολα τίς ξεπέρασα. Άλλωστε οι επαφές μου μέ συναδέλφους τών άλλων Σχολών είσαν πολλές και έντονες. Στην Θεολογική είψαν σχηματισθεί τρείς ομάδες φοιτητών: όσων προήρχοντο από τή Ριζάρειο, όσων ανήκαν στην ευσεβιστική Οργάνωση τής "Ζωής", καί όσων από τά Κοινά Γυμνάσια. Οι πρώτοι είσαν ελευθεριότεροι, οι δεύτεροι στενοί καί αυστηροί, καί οι άλλοι χωρίς ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Μπόρεσα καί είχα επικοινωνία μάλλον καλή μέ όλους. Στην χρονιά μου, μάλιστα είμαστε περί τούς 100, από τούς οποίους μόνο δύο φοιτήτριες, που ~~μάλιστα~~ ^{σπάνια} εύρισκαν όχι ευχάριστες ή απλές ανταποκρίσεις. Εί λίγο οι γνωριμίες μου απλώθηκαν καί στους συμφοιτητές άλλων ετών καί τών τελειοφοίτων. Μέ τούς Καθηγητές είχαμε αρμονικότερες σχέσεις. Καί είταν όλοι τους εξαιρετικά σημαντικά πρόσωπα. Ιδιαίτερα σχετίστηκα μέ τούς αείμνηστους * Γεώργιο Σωτηρίου (που μάλιστα επί τρία χρόνια τόν βοηθούσα στις προβολές διαφανειών στα μαθήματά του καί στο Βυζαντινό Μουσείο που διηύθυνε καί που στεγαζόταν τότε στα Υπόγεια τής Ακαδημίας), Νικόλαο Λούβαρη, Γρηγόριο Παπαμιχαήλ, Αμέλκα Αλιβιζάτο. Θαύμαζα πολύ

it καί τή Σχολή
Αθηνών, καί έγραφα
ώστε καί καί τήν
καί τήν Ακαδημία
Τεχνών καί
Υποτάσσοντο.

τόν Αρχιμανδρίτη Βασίλειο Στεφανίδη και Δημήτριο Μπαλάνο .
Τόν Παναγιώτη Μπρατσιώτη τόν σκανδάλιζε ο ελεύθερος χαρα-
κτήρας μου. Και μέ τούς Καθηγητές τής Φιλοσοφικής Σχολής
που παρακολουθούσαμε υποχρεωτικά μαθήματά τους τά πήγαινα
καλά· τόν Λορέτζάτο, τόν Πεζόπουλο και Σκάση. Όταν μπορούσα
παρακολουθούσα μαθήματα και άλλων Καθηγητών και άλλων Σχολών.
Τέλειωσα τά μαθήματα τών Παιδαγωγικών και αφού τό 1932
αποφοίτησα από τή Θεολογική (τό πτυχίο τό πήρα αρχές 1933)
γράφτηκα και στη Νομική, μά δέν προχώρησα.

Οι συνεργασίες μας μέ φοιτητές άλλων Σχολών είσαν πολλές
στη Φοιτητική Αέσχη και άλλες εκδηλώσεις. Στίς απεργίες δέν
έπαιρνα μέρος, πλήν εκείνης του 1931 για τό Κυπριακό, που
στην κυριολεξία η Αστυνομία μάς κατάβρεξε και μές τίς "έβρε"
ξε" από τά προπύλαια και μέσα στούς Πανεπιστημιακούς χώρους,
αφού μέ επελάσεις της έβασε τή φρούρηση που είχαμε οργανώ-
σει . Άς σημειώσω δύο περιπτώσεις : Φοιτητική Επιτροπή
συμπαραστάσεως επί πλημμυροπαθείς . Και Φροντιστήρια δωρεάν
για προετοιμασία μαθητών στίς εξετάσεις τους, που λειτούρ-
γησαν στον Πειραιά σέ οίκημα του Πανεπιστημίου Αθηνών, που
τό επισκέυασαν πρόχειρα οι Φοιτητές, που και δίδασκαν (σε
(Πρωτοπορειτικό έργο, μά ποιός θά φανταζόταν πως θά είχα
τά φροντιστήρια αυτή τήν κερδοσκοπική τους εξέλιξη) .
Από τίς θυμηθείς συνεργασίες άς θυμηθώ δύο πρόσωπα : Τόν
Γιώργο Χαλκιδόπουλο , που δίδαξε Νεοελληνικά (βγάξαμε και
τυπωμένο δελτίο, που ατυχώς δέν κρατήθηκε κανένα αντίτυπο)
τόν Καθηγητή τής Ανωτάτης Βιομηχανικής και τήν Αμαλία Φλέ-
μινγκ, τότε φοιτήτρια τής Ιατρικής, τούς εκλεκτούς φίλους .

Η κινητοποιήσεις μας δημιουργούσαν εκπληκτικές εντυπώσεις,
στίς Αρχές και στίς Πρωσοπικότητες . Κάτι που μέ έβαζε σέ
σκέψεις : σάν όταν ακουα κάποιον νά λέει "αυτός ο νέος από
ψηλά θά κρῖξει." Ή κάτι που μέ ενοχλούσε αφάνταστα δυνατά:
"ας τους, είναι μικροί και έχουν ενθουσιασμό· θά μεγαλώ-
σουν και θά μπουν κι αυτοί στο χορό μας" (στο καταστημένο
δηλαδή) ... Ή ακόμη πώς νά μή σημειωθεί ότι τό 1930 τόλμησα
νά μιλήσω στο Συνέδριο Προστασίας Μητροδότητος και Παιδικών
Ηλικιών" που έγινε στον Παρνασσό μέ θέμα " Τό εργαζόμενο
Παιδί" και τό 1932 στην Αρχαιολογική Εταιρεία σέ πρόσκληση
του Συλλόγου Γονέων Αθηνών μέ θέμα " Πώς θέλουμε τούς γο-
νείς μας" , που μέ άντέκρουσε ο Διευθυντής τής "Εστίας"
Κύρου, αλλά πήραν τό μέρος μου η πλειοψηφία του ακροατηρίου

Η τόν Κουχέρη
Η τόν Ρ. Βένη

Η 1929-31 σε
συνεργασία με
ο φοιτητές
74

αείμνηστο

Η
Είπαμε και
φοιτ. δὲν ἀποφεύγει
σημ 499!

εξαίρετη
μέ επικεφαλής τήν Παιδαγωγό Παπαδημητρίου . Στο Συνέδριο
πρωτογνωρίστηκα μέ τήν πρώτη Γυναίκα Εκπαιδευτική Σύμβουλο
Μαρία Αμαριώτου, που μάς συνδέει ακόμη βαθύτατος οικογενει
ακός σύνδεσμος. Οι συγκρούσεις μέ τούς μεγάλους άρχισαν
νωρίς...καί δέν τέλιωσαν :
Ολόκληρο το Κοινωνικό ~~Πρόβλημα~~ ^{πρόβλημα} μέ ~~απασχολούσε~~ ^{παραβάντε} από τήν αρχή
Ασχολήθηκα όμως πρωταρχικά καί μέ συνέπεια στά προβλήματα
που αντιμετώπιζαν τά παιδιά καί οι νέοι, που τούς έβλεπα
στό μέσο τής κοινωνίας προστάτευτους καί απροσανατόλιστους.
Πολύ μέ απασχολούσε τό θέμα του ξυπνήματός τους μέ τήν πιό
σωστή μορφή καί τάση . Άλλωστε διέβλεφα τόν δυναμισμό που
κρύβουν . Καί ήθελα μέ κάθε τρόπο νά βρίσκομαι μέ άλλους κ
λούς κοντά τους , σέ ελεύθερη συμπαράσταση . Γι αυτό κατα
πιαστήκαμε μέ τή μόρφωση των εργαζομένων παιδιών καί νέων ,
τή φυσική αγωγή τους καί τήν ψυχαγωγία τους . Η Νεότητα
του 1930 πρωτοπορεί καί μέ τολμηρές ομάδες σημειώνει τε
ράστιες επιτυχίες .Μέ αφετηρία τόν Πειραιά ακτινοβολούμε
ευρύτερα : " Σύνδεσμος Ελλήνων Νέων Πειραιώς" 1929. "Σύνδε
σμος Νέων Πειραιώς" 1933. " Φιλική Εταιρεία Νέων" 1932-39
καί 1941-44. Δραστηριότητες , αλλά καί αναπόφευκτες διαφω
νίες καί προστριβές , οδηγούν στίς μεταλλαγές. Βέβαια σ'
αυτές μάς οδηγούν επηρεασμοί τών "μεγάλων". Απόκτησα φο
βερές εμπειρίες του τρόπου εργασίας τους. Πώς νά ξεχαστεί
μιά αποτυχία μας σέ προσφυγή σέ δικαστήριο γιά λύση μιάς
διαφοράς μας μεταξύ τους, που ο εντυπωσιακότερος, αφού νίκησε
μέ τίς στρεφοδικίες του , μού πέταξε αγερωφικά " καί είσ
άλλα μέ υγεία" . Υπό τά ικανοποιημένα μειδιήματα τών άλλων.
"Η όταν σέ κάποιον επίσημο παραπονέθηκα πως τά μέσα που
μεταχειρίζονται δέν είναι έντιμα ,μού εκτόξευσε : " βρέ
βλάνα * όταν πολεμά κανείς όλα τά μέσα είναι επιτρεπτά".
"Η ακόμα καί τούτο * που παρωθούσε καθηγητής, καί μάλιστα
ιερωμένος, μαθήτριάς του νά διαδίδουν συκοφαντίες εναντίον
μου * σέ σημείο που αγανακτισμένος ο ευλαβικός πατέρας μου,
όταν υποκριτικά σέ κάποιαν αφρώστια μου ήλθε στίτι (τό
φτωχικό μας) νά του υποδείξει νά φύγει * γιατί δέν τόν αντέ
χει η ταπεινή εντιμότητά μας * καί νά προσθέσει " μά καί
Πατριάρχης νά είσουν , έτοι θά φερόμουν".
...Αλλά αυτές είναν
πικρές μά λίγες μάλλον περιπτώσεις, που άλλες άλλων συμπερι
φορές τίς διεσκέδαζαν. Άλλωστε οι επιτυχίες τών αγώνων
μας τούς ανάγκαζαν, Που όμως πάλι άναβαν άλλων επισημότερων
65 2.09 1970

κακοήθεις διώξεις όπως στα χρόνια της Κατοχής, με βρώμικο φέλλο που κρυφά σχηματίστηκε, έδωκε εναντίον μου, στο Υπουργείο Παιδείας, που για να υπερασπισθώ την τιμή μου, αφού δεν υπήρχε άλλος τρόπος, αναγκάστηκα να μηνύσω εγώ τον εαυτό μου στις επίσημες δικαστικές αρχές με τις κατηγορίες που αναφέρονταν οι συκοφάντες (κατά σύσταση φίλων εκλεκτών δικηγόρων) για να εκδοθούν απαλλακτικά βουλεύματα Υπ' αριθ. 775/31 Αυγούστου 1945 του Συμβουλίου Πλημελειοδικών Πειραιώς ύστερα από εμπεριστατωμένη πρόταση του Βισαγγελέα Α. Παπανδρέου, και υπ' αριθ. Α. 128 / 21 Ιουνίου 1945 της Αρχιεπισκοπής Αθηνών ύστερα από έκθεση-πρόταση του ανακριτή Πρωτοπρεσβυτέρου Ιωάννου Αδαμοπούλου. Όπως αναγράφεται στα βιβλία μου: "Απολογισμός είκοσι χρόνων φιλικής μου δράσεως ανάμεσα στους νέους και στα παιδιά του Πειραιά 1924-1944" έκδοση 1946 και "Με τους Νέους" έκδοση 1969. Που σ' αυτά περιέχονται και αρκετά δείγματα αγώνων και δραστηριοτήτων, και λόγων και πράξεών μου, αλλά και γράμματα επιδοκιμασίας και επαίνων κλειστών γνωστών προσωπικοτήτων με κορυφαίο έως την επιβράβευση της Ακαδημίας Αθηνών της 25 Μαρτίου 1940.

Κατά περὶεργο έως τρόπο ανάλογα έπαθα και στα άλλα στάδια του ανήσυχου βίου μου.

Νυχτερινά Σχολεία λειτουργούσαν ένα στην Αθήνα, του "Παρνασού" και ένα στον Πειραιά, του "Πειραιϊκού Συνδέσμου". Καλοπρόερετα, αλλά ανεπαρκή και με βαρύ σόστημα αγωγής. Μείς σκεφθήκαμε τις συνοικίες για να διευκολύνονται τί παιδιά, που τότε μάλιστα δούλευαν στην κυριολεξία και επί αμέτρητες ώρες και έμεναν βέβαια σ' αυτές, που τό κέντρο εΐταν μιά επιπρόσθετη δυσκολία τους. Αρχίσαμε από τί Ταμπούρια που δεν είχαμε ούτε ηλεκτρικό ρεύμα και ανάβαμε ασετυλίνες... τή Δραπετσώνα, τήν Αγία Σοφία, τήν παλαιά Κοκκινιά και του Βρυώνη. Τοποθετώντας δασκάλους νέους και με ενθουσιασμό. Λειτουργήσαν επίσης "Κυριακάτικη Οικοκυρική Σχολή Παλ. Κοκκινιάς" και "Ημερήσια Οικοκυρική Σχολή Νικαίας". Μά και για όσους μαθητές των Δημοτικών Νυχτερινών ή άλλους που στο μεταξύ αντιμετώπιζαν οικονομικά προβλήματα και διέκοπταν τή φοίτησή τους σέ ημερήσια Σχολεία, λειτουργήσαμε τό "Νυκτερινό Γυμνάσιο Πειραιώς", που παράλληλα πρώτο στή Χώρα μας συστάθηκε με τό Νυκτερινό τής Αθήνας. Εκεί έγινε θαυμαστή εργασία. Καθηγητές με κέφι και αφοσίωση δίδεξαν πολλά στους

Σελίδα 44 γυμναστή

κουρασμένους μαθητές τους και τους κατάφερναν να δίνουν
κάθε χρόνο επιτυχημένες εξετάσεις συναγωνιζόμενοι με μα-
θητές "κατ'ίδαν διδαχθέντας" για να νομιμοποιούν τις θέ-
σεις τους στις τάξεις του Γυμνασίου. Πράγμα που συγκίνησε
τους του Υπουργείου και το 1936 (που πήραν τότε όλοι της
Επ'Τάξεως απολυτήριο :) αναγνώρισε το Γυμνάσιο και τους
απάλλαξε από τα εκπαιδευτικά τέλη...

Παράλληλα λειτούργησαν και οι Κατασκηνώσεις. Για πρώτη
φορά για εργαζόμενους μαθητές. Αρχή έγινε με το Πέραμα
του Πειραιά, που τότε ήταν δύσκολη και η προσπάθεια και
που το κατοικούσαν κυρίως φαράδες και στην προκυμαία εί-
χαν εγκατασταθεί μικρά ναυπηγεία (καρνάγια). Ήταν δασική
περιοχή εκεί που έγιναν οι Κατασκηνώσεις και ανήκαν σε
Μοναστηριακές ιδιοκτησίες, που μάσχορήγησαν άδεια. Άρχισαν
από το μηδέν στην κυριολεξία. Μόνο στη φαντασία μας υπήρχαν
σχέδια, προγράμματα και μέσα. Με μία μεγάλη παληά σκηνή
και κάμποση ξυλεία και ελάχιστα τρόφιμα ξεκινήσαμε. Και
όμως, έμεναν αρκετά παιδιά και κάθε σαββατοκύριακο πλή-
θαιναν από επισκέπτες που δεν είχαν άδεια τις άλλες ημέρες.
Και έμεναν ένα μήνα τα αγόρια και άλλο τα κορίτσια. Τότε
καταφέραμε με μεσολάβηση του Αρχιεπισκόπου Χρυσόστομου,
που την είχε επισκεφθεί αρκετές φορές, να ορίσει το Υ-
πουργείο Εργασίας να δίδεται άδεια ενός δεκαπενθημερίου σε
εργαζόμενους νέους για να πηγαίνουν Κατασκήνωση με αποδο-
χές. (Μία επιτυχία συνδικαλιστικού αγώνα!). Η ζωή στην
Κατασκήνωση ήταν ιδανική. Τα παιδιά έφευγαν με δάκρυα και
την νοσταλγούσαν. Το Κατασκηνωτικό Πνεύμα, το γεμάτο αγάπη
και φιλικότητα, έφερνε τα μεγάλα αποτελέσματα. Η χαρά άλλαζε
χαρακτήρες και υγεία. Ήταν διάχυτη σε όλες τις ώρες και σε
ό,τι γινόταν και όχι μόνο στις ειδικές τις αφιερωμένες στην
νυκτερινή ψυχαγωγία ή στα τραπέζια μετά το φαγητό, που
ας μην ήταν πάντα πλούσιο, ήταν όμως αρκετό ώστε να μοι-
ράζεται σχεδόν πάντα περίσσειμα και καλοπεριποιημένο.
Πόσες δυσκολίες δεν ξεπεράστηκαν... Και νερού, που έπρεπε να μ-
μάρς το φέρνουν υδροφόρες των Δήμων, και επισιτισμού, που
τόν φρόντιζαν συνεργεία φίλων μας από τον Πειραιά, που
στις εκτακτες ανάγκες με επικεφαλής τον Παπασφήνα μάζευαν
τά αγαθά του Θεού από την αγορά... Ή από δανεικά που
παίρναμε και έπρεπε μετά τη λήξη της Κατασκηνωτικής περιό-
δου να τα εξοφλάμε (πόσες φορές δεν μάς έλεγε η αξέχαστη

Είχαν 20/21/22/23/24/25/26/27/28/29/30/31/32/33/34/35/36/37/38/39/40/41/42/43/44/45/46/47/48/49/50/51/52/53/54/55/56/57/58/59/60/61/62/63/64/65/66/67/68/69/70/71/72/73/74/75/76/77/78/79/80/81/82/83/84/85/86/87/88/89/90/91/92/93/94/95/96/97/98/99/100/101/102/103/104/105/106/107/108/109/110/111/112/113/114/115/116/117/118/119/120/121/122/123/124/125/126/127/128/129/130/131/132/133/134/135/136/137/138/139/140/141/142/143/144/145/146/147/148/149/150/151/152/153/154/155/156/157/158/159/160/161/162/163/164/165/166/167/168/169/170/171/172/173/174/175/176/177/178/179/180/181/182/183/184/185/186/187/188/189/190/191/192/193/194/195/196/197/198/199/200/201/202/203/204/205/206/207/208/209/210/211/212/213/214/215/216/217/218/219/220/221/222/223/224/225/226/227/228/229/230/231/232/233/234/235/236/237/238/239/240/241/242/243/244/245/246/247/248/249/250/251/252/253/254/255/256/257/258/259/260/261/262/263/264/265/266/267/268/269/270/271/272/273/274/275/276/277/278/279/280/281/282/283/284/285/286/287/288/289/290/291/292/293/294/295/296/297/298/299/300/301/302/303/304/305/306/307/308/309/310/311/312/313/314/315/316/317/318/319/320/321/322/323/324/325/326/327/328/329/330/331/332/333/334/335/336/337/338/339/340/341/342/343/344/345/346/347/348/349/350/351/352/353/354/355/356/357/358/359/360/361/362/363/364/365/366/367/368/369/370/371/372/373/374/375/376/377/378/379/380/381/382/383/384/385/386/387/388/389/390/391/392/393/394/395/396/397/398/399/400/401/402/403/404/405/406/407/408/409/410/411/412/413/414/415/416/417/418/419/420/421/422/423/424/425/426/427/428/429/430/431/432/433/434/435/436/437/438/439/440/441/442/443/444/445/446/447/448/449/450/451/452/453/454/455/456/457/458/459/460/461/462/463/464/465/466/467/468/469/470/471/472/473/474/475/476/477/478/479/480/481/482/483/484/485/486/487/488/489/490/491/492/493/494/495/496/497/498/499/500/501/502/503/504/505/506/507/508/509/510/511/512/513/514/515/516/517/518/519/520/521/522/523/524/525/526/527/528/529/530/531/532/533/534/535/536/537/538/539/540/541/542/543/544/545/546/547/548/549/550/551/552/553/554/555/556/557/558/559/560/561/562/563/564/565/566/567/568/569/570/571/572/573/574/575/576/577/578/579/580/581/582/583/584/585/586/587/588/589/590/591/592/593/594/595/596/597/598/599/600/601/602/603/604/605/606/607/608/609/610/611/612/613/614/615/616/617/618/619/620/621/622/623/624/625/626/627/628/629/630/631/632/633/634/635/636/637/638/639/640/641/642/643/644/645/646/647/648/649/650/651/652/653/654/655/656/657/658/659/660/661/662/663/664/665/666/667/668/669/670/671/672/673/674/675/676/677/678/679/680/681/682/683/684/685/686/687/688/689/690/691/692/693/694/695/696/697/698/699/700/701/702/703/704/705/706/707/708/709/710/711/712/713/714/715/716/717/718/719/720/721/722/723/724/725/726/727/728/729/730/731/732/733/734/735/736/737/738/739/740/741/742/743/744/745/746/747/748/749/750/751/752/753/754/755/756/757/758/759/760/761/762/763/764/765/766/767/768/769/770/771/772/773/774/775/776/777/778/779/780/781/782/783/784/785/786/787/788/789/790/791/792/793/794/795/796/797/798/799/800/801/802/803/804/805/806/807/808/809/810/811/812/813/814/815/816/817/818/819/820/821/822/823/824/825/826/827/828/829/830/831/832/833/834/835/836/837/838/839/840/841/842/843/844/845/846/847/848/849/850/851/852/853/854/855/856/857/858/859/860/861/862/863/864/865/866/867/868/869/870/871/872/873/874/875/876/877/878/879/880/881/882/883/884/885/886/887/888/889/890/891/892/893/894/895/896/897/898/899/900/901/902/903/904/905/906/907/908/909/910/911/912/913/914/915/916/917/918/919/920/921/922/923/924/925/926/927/928/929/930/931/932/933/934/935/936/937/938/939/940/941/942/943/944/945/946/947/948/949/950/951/952/953/954/955/956/957/958/959/960/961/962/963/964/965/966/967/968/969/970/971/972/973/974/975/976/977/978/979/980/981/982/983/984/985/986/987/988/989/990/991/992/993/994/995/996/997/998/999/1000/1001/1002/1003/1004/1005/1006/1007/1008/1009/1010/1011/1012/1013/1014/1015/1016/1017/1018/1019/1020/1021/1022/1023/1024/1025/1026/1027/1028/1029/1030/1031/1032/1033/1034/1035/1036/1037/1038/1039/1040/1041/1042/1043/1044/1045/1046/1047/1048/1049/1050/1051/1052/1053/1054/1055/1056/1057/1058/1059/1060/1061/1062/1063/1064/1065/1066/1067/1068/1069/1070/1071/1072/1073/1074/1075/1076/1077/1078/1079/1080/1081/1082/1083/1084/1085/1086/1087/1088/1089/1090/1091/1092/1093/1094/1095/1096/1097/1098/1099/1100/1101/1102/1103/1104/1105/1106/1107/1108/1109/1110/1111/1112/1113/1114/1115/1116/1117/1118/1119/1120/1121/1122/1123/1124/1125/1126/1127/1128/1129/1130/1131/1132/1133/1134/1135/1136/1137/1138/1139/1140/1141/1142/1143/1144/1145/1146/1147/1148/1149/1150/1151/1152/1153/1154/1155/1156/1157/1158/1159/1160/1161/1162/1163/1164/1165/1166/1167/1168/1169/1170/1171/1172/1173/1174/1175/1176/1177/1178/1179/1180/1181/1182/1183/1184/1185/1186/1187/1188/1189/1190/1191/1192/1193/1194/1195/1196/1197/1198/1199/1200/1201/1202/1203/1204/1205/1206/1207/1208/1209/1210/1211/1212/1213/1214/1215/1216/1217/1218/1219/1220/1221/1222/1223/1224/1225/1226/1227/1228/1229/1230/1231/1232/1233/1234/1235/1236/1237/1238/1239/1240/1241/1242/1243/1244/1245/1246/1247/1248/1249/1250/1251/1252/1253/1254/1255/1256/1257/1258/1259/1260/1261/1262/1263/1264/1265/1266/1267/1268/1269/1270/1271/1272/1273/1274/1275/1276/1277/1278/1279/1280/1281/1282/1283/1284/1285/1286/1287/1288/1289/1290/1291/1292/1293/1294/1295/1296/1297/1298/1299/1300/1301/1302/1303/1304/1305/1306/1307/1308/1309/1310/1311/1312/1313/1314/1315/1316/1317/1318/1319/1320/1321/1322/1323/1324/1325/1326/1327/1328/1329/1330/1331/1332/1333/1334/1335/1336/1337/1338/1339/1340/1341/1342/1343/1344/1345/1346/1347/1348/1349/1350/1351/1352/1353/1354/1355/1356/1357/1358/1359/1360/1361/1362/1363/1364/1365/1366/1367/1368/1369/1370/1371/1372/1373/1374/1375/1376/1377/1378/1379/1380/1381/1382/1383/1384/1385/1386/1387/1388/1389/1390/1391/1392/1393/1394/1395/1396/1397/1398/1399/1400/1401/1402/1403/1404/1405/1406/1407/1408/1409/1410/1411/1412/1413/1414/1415/1416/1417/1418/1419/1420/1421/1422/1423/1424/1425/1426/1427/1428/1429/1430/1431/1432/1433/1434/1435/1436/1437/1438/1439/1440/1441/1442/1443/1444/1445/1446/1447/1448/1449/1450/1451/1452/1453/1454/1455/1456/1457/1458/1459/1460/1461/1462/1463/1464/1465/1466/1467/1468/1469/1470/1471/1472/1473/1474/1475/1476/1477/1478/1479/1480/1481/1482/1483/1484/1485/1486/1487/1488/1489/1490/1491/1492/1493/1494/1495/1496/1497/1498/1499/1500/1501/1502/1503/1504/1505/1506/1507/1508/1509/1510/1511/1512/1513/1514/1515/1516/1517/1518/1519/1520/1521/1522/1523/1524/1525/1526/1527/1528/1529/1530/1531/1532/1533/1534/1535/1536/1537/1538/1539/1540/1541/1542/1543/1544/1545/1546/1547/1548/1549/1550/1551/1552/1553/1554/1555/1556/1557/1558/1559/1560/1561/1562/1563/1564/1565/1566/1567/1568/1569/1570/1571/1572/1573/1574/1575/1576/1577/1578/1579/1580/1581/1582/1583/1584/1585/1586/1587/1588/1589/1590/1591/1592/1593/1594/1595/1596/1597/1598/1599/1600/1601/1602/1603/1604/1605/1606/1607/1608/1609/1610/1611/1612/1613/1614/1615/1616/1617/1618/1619/1620/1621/1622/1623/1624/1625/1626/1627/1628/1629/1630/1631/1632/1633/1634/1635/1636/1637/1638/1639/1640/1641/1642/1643/1644/1645/1646/1647/1648/1649/1650/1651/1652/1653/1654/1655/1656/1657/1658/1659/1660/1661/1662/1663/1664/1665/1666/1667/1668/1669/1670/1671/1672/1673/1674/1675/1676/1677/1678/1679/1680/1681/1682/1683/1684/1685/1686/1687/1688/1689/1690/1691/1692/1693/1694/1695/1696/1697/1698/1699/1700/1701/1702/1703/1704/1705/1706/1707/1708/1709/1710/1711/1712/1713/1714/1715/1716/1717/1718/1719/1720/1721/1722/1723/1724/1725/1726/1727/1728/1729/1730/1731/1732/1733/1734/1735/1736/1737/1738/1739/1740/1741/1742/1743/1744/1745/1746/1747/1748/1749/1750/1751/1752/1753/1754/1755/1756/1757/1758/1759/1760/1761/1762/1763/1764/1765/1766/1767/1768/1769/1770/1771/1772/1773/1774/1775/1776/1777/1778/1779/1780/1781/1782/1783/1784/1785/1786/1787/1788/1789/1790/1791/1792/1793/1794/1795/1796/1797/1798/1799/1800/1801/1802/1803/1804/1805/1806/1807/1808/1809/1810/1811/1812/1813/1814/1815/1816/1817/1818/1819/1820/1821/1822/1823/1824/1825/1826/1827/1828/1829/1830/1831/1832/1833/1834/1835/1836/1837/1838/1839/1840/1841/1842/1843/1844/1845/1846/1847/1848/1849/1850/1851/1852/1853/1854/1855/1856/1857/1858/1859/1860/1861/1862/1863/1864/1865/1866/1867/1868/1869/1870/1871/1872/1873/1874/1875/1876/1877/1878/1879/1880/1881/1882/1883/1884/1885/1886/1887/1888/1889/1890/1891/1892/1893/1894/1895/1896/1897/1898/1899/1900/1901/1902/1903/1904/1905/1906/1907/1908/1909/1910/1911/1912/1913/1914/1915/1916/1917/1918/1919/1920/1921/1922/1923/1924/1925/1926/1927/1928/1929/1930/1931/1932/1933/1934/1935/1936/1937/1938/1939/1940/1941/1942/1943/1944/1945/1946/1947/1948/1949/1950/1951/1952/1953/1954/1955/1956/1957/1958/1959/1960/1961/1962/1963/1964/1965/1966/1967/1968/1969/1970/1971/1972/1973/1974/1975/1976/1977/1978/1979/1980/1981/1982/1983/1984/1985/1986/1987/1988/1989/1990/1991/1992/1993/1994/1995/1996/1997/1998/1999/2000/2001/2002/2003/2004/2005/2006/2007/2008/2009/2010/2011/2012/2013/2014/2015/2016/2017/2018/2019/2020/2021/2022/2023/2024/2025/2026/2027/2028/2029/2030/2031/2032/2033/2034/2035/2036/2037/2038/2039/2040/2041/2042/2043/2044/2045/2046/2047/2048/2049/2050/2051/2052/2053/2054/2055/2056/2057/2058/2059/2060/2061/2062/2063/2064/2065/2066/2067/2068/2069/2070/2071/2072/2073/2074/2075/2076/2077/2078/2079/2080/2081/2082/2083/2084/2085/2086/2087/2088/2089/2090/2091/2092/2093/2094/2095/2096/2097/2098/2099/2100/2101/2102/2103/2104/2105/2106/2107/2108/2109/2110/2111/2112/2113/2114/2115/2116/2117/2118/2119/2120/2121/2122/2123/2124/2125/2126/2127/2128/2129/2130/2131/2132/2133/2134/2135/2136/2137/2138/2139/2140/2141/2142/2143/2144/2145/2146/2147/2148/2149/2150/2151/2152/2153/2154/2155/2156/2157/2158/2159/2160/2161/2162/2163/2164/2165/2166/2167/2168/2169/2170/2171/2172/2173/2174/2175/2176/2177/2178/2179/2180/2181/2182/2183/2184/2185/2186/2187/2188/2189/2190/2191/2192/2193/2194/2195/2196/2197/2198/2199/2200/2201/2202/2203/2204/2205/2206/2207/2208/2209/2210/2211/2212/2213/2214/2215/2216/2217/2218/2219/2220/2221/2222/2223/2224/2225/2226/2227/2228/2229/2230/2231/2232/2233/2234/2235/2236/2237/2238/2239/2240/2241/2242/2243/2244/2245/2246/2247/2248/2249/2250/2251/2252/2253/2254/2255/2256/2257/2258/2259/2260/2261/2262/2263/2264/2265/2266/2267/2268/2269/2270/2271/2272/2273/2274/2275/2276/2277/2278/2279/2280/2281/2282/2283/2284/2285/2286/2287/2288/2289/2290/2291/2292/2293/2294/2295/2296/2297/2298/2299/2300/2301/2302/2303/2304/2305/2306/2307/2308/2309/2310/2311/2312/2313/2314/2315/2316/2317/2318/2319/2320/2321/2322/2323/2324/2325/2326/2327/2328/2329/2330/2331/2332/2333/2334/2335/2336/2337/2338/2339/2340/2341/2342/2343/2344/2345/2346/2347/2348/2349/2350/2351/2352/2353/2354/2355/2356/2357/2358/2359/2360/2361/2362/2363/2364/2365/2366/2367/2368/2369/2370/2371/2372/2373/2374/2375/2376/2377/2378/2379/2380/2381/2382/2383/2384/2385/2386/2387/2388/2389/2390/2391/2392/2393/2394/2395/2396/2397/2398/2399/2400/2401/2402/2403/2404/2405/2406/2407/2408/2409/2410/2411/2412/2413/2414/2415/2416/2417/2418/2419/2420/2421/2422/2423/2424/2425/2426/2427/2428/2429/2430/2431/2432/2433/2434/2435/2436/2437/2438/2439/2440/2441/2442/2443/2444/2445/2446/2447/2448/2449/2450/2451/2452/2453/2454/2455/2456/2457/2458/2459/2460/2461/2462/2463/2464/2465/2466/2467/2468/2469/2470/2471/2472/2473/2474/2475/2476/2477/2478/2479/2480/2481/2482/2483/2484/2485/2486/2487/2488/2489/2490/2491/2492/

μαγεύρισσά μας "η κυρά Θεοδώρα " , "θα μέ αφήσετε αμανάτι
εδώ ; "...). Επισκέψεις θαυμασμού είχαμε πολλές εκεί. Μια
χρονιά που είχα αναλάβει συγχρόνως και την Κατασκήνωση της
Χ.Α.Ν. Φανερωμένης της Σαλαμίνας , αναταλλάσσαμε και μέ τά
εκεί παιδιά των πλουσίων οικογενειών. Βεβαίως μαθήματα και
για τις δύο πλευρές. *Μετακίνηση μαθημάτων στην
την πόλη της Χέρμης*
Τό 1940 λειτούργησε μέ διεύθυνσή μου Κατασκήνωση της Σιβι-
τανιδείου Σχολής στο Αβούρι της Βουλιαγμένης, που δείχνει
την επιτυχία της ειδική λεύκωμα . Την άλλη, μάς την είχε
διαλύσει η Β.Ο.Ν. της δικτατορίας Μεταξά . Ήπειτα στην
Κατοχή λειτουργούμε στην Εκάλη σέ χώρους που είχε *στην Αθήνα*
ναϊκή οργάνωση , που όπως και άλλες, δέν τόλμησαν νά κάνουν
Κατασκηνώσεις και μάλιστα αντιδρού αν και στις δικές μας,
για νά μή φαίνεται η διαφορά .Αλλά και στο Πέραμα . Πέρασαν
τό 1942 500 παιδιά (στην Εκάλη φιλοξενήσαμε και άλλα 500
του Πατριωτικού Ιδρύματος) .Τό 1943 στην Πεντέλη που οργα-
νώσαμε Κατασκηνώσεις, στην Παλιά κάτω από τά Πεύκα , μέ άδει
α της Ι. Μονής σέ σκηνές και στή Νέα Πεντέλη σέ παράγκες
εγκαταλειμμένες, μέ άδεια των Γερμανικών αρχών, πέρασαν 1500
παιδιά. Και τό 1944, 3.500 παιδιά , από τά 15.000 που είχαμε
προγραμματίσει και που οι αντιδραστικοί συμπατριώτες μας,
από όλες τις παρατάξεις, δέν άφησαν νά ολοκληρώσουμε. Πάντως
καταφέραμε νά λειτουργήσουν μ' αυτό τόν όχι ευκαταφρόνητο
αριθμό . Άς σημειωθεί ότι παρά τις δυο κολίες και παρά τις
ανάγκες νά παίρνουμε μεγαλύτερο αριθμό παιδιών , δέν άλλαξαν
οι συνθήκες τού άλλου πνεύματος που εισήγαγαν οι "φιλικές
κατασκηνώσεις" μας . Στην αντιμετώπιση στελεχών, δημιουργή-
σαμε Σχολές ειδικές, τούς χειμώνες και ταχύρρυθμες τά καλοκαί-
ρια και βρίσκονταν πολλοί πρόθυμοι νέοι και νέες. Κι' άς
μήν είσαν και ακίνδυνες οι περιστάσεις...

Στις Κατασκηνώσεις αυτών των περιόδων πέρνούσαν βέβαια και
τά παιδιά των ιδρυμάτων που δημιουργήσαμε για ν' ανταποκρι-
θούμε στις ανάγκες της φοβερής κρίσης και ορφάνιας : Έξη
"Φιλικές Εστίες", Πειραιά, Καλλιθέας, Φαλήρου μέ 1200 σιτισό-
μενα. Δύο "Φιλικά Σπίτια", Πειραιά, μέ 50 φιλοξενούμενους Νέους
Έξη "Σπίτια Στοργής" Πειραιά, Καλλιθέας, Πεντέλης , μέ
500 εγκαταλειμμένα παιδιά. Τό ίδιο και στά "Φιλικά Αναρρωτή-
ρια" του Πειραιά και της Πεντέλης . Πέρναγαν ακόμη και παιδιά
των Φιλικών Ομάδων, από τούς καταυλισμούς βομβοπλήκτων Πει-
ραιωτών στην Αθήνα και στά Προάστεια, που τούς εξασφάλιζαν

Two or three on 'staple' crops in

20 July 2003

Στις άλλες Κατασκηνώσεις και ιδίως στην Πεντέλη φιλοξενούσαμε προσωπικότητες των Γραμμάτων και της Τέχνης που πρόσφεραν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους, συντελώντας στην πνευματική ανάπτυξη - τόσο απαραίτητη κυρίως για εκείνη την περίοδο. Έχουν γραφεί πάρα πολλά από δημοσιογράφους και τότε και έπειτα για όσα γίνονταν εκεί επάνω. Που όπως λέγαμε χαρκτηριστικά, εμείς την αντίστασή μας την πραγματοποιούσαμε στη ήμερα βουνά... Ίσως να μην πρέπει να παραλείψω, πως εκεί για πρώτη φορά, κοντά μας, κατασκήνωσαν, και με φροντίδες μας, και οι Σπουδαστές της Γυμναστικής Ακαδημίας, ~~κατά~~^{από} πήραν τις πρώτες τους εμπειρίες από Κατασκηνωτική ζωή.

Γι αυτές τρεις Κατασηκηνώσεις, που είχαμε προγραμματίσει να λειτουργούν πάνω από 10, για εξυπηρέτηση μεγάλου αριθμού Παιδιών, και είχαν καταρτισθεί και σχεδιαγράμματα με τη βοήθεια του τότε Υπουργείου Προνοίας, και με παραχώρηση μεγά-

λης έκτασης από τή Μονή Πεντέλης - είχε ετοιμαστεί τό προσχέδιο γι' 90 χρόνια μέ συμβολική τιμή ενοικίασης - οι ανιούδες κατάφεραν νά τ'ς ατονήσουν . Ο άλλος Ηγούμενος σταμάτησε τή συνεργασία (4)· καί οι υπηρεσίες του Υπουργείου Προνάας διέφθειραν τήν οργάνωσή τους... μετά τήν απελευθέρωση. Καί θύγχωνα δημιουργήθηκαν αγεφύρωτες διαστάσεις από μέλη τής ΦΕΝ, που σταμάτησαν τ'ς δραστηριότητες καί άφησαν δυνατός πικρίες... Δέν πρέπει νά παραλείψω νά σημειώσω τή μεγάλη βοήθεια που βρήκαμε γιά τή λειτουργία τών Κατασκηνώσεων , εκείνη τήν άγρια περίοδο τής ζωής μας, από τόν Διεθνή Ερυθρό Σταυρό, που εξασφάλιζε άφθονα τρόφιμα (απορούσαν όλοι όταν εμείς εκεί είχαμε τή δυνατότητα νά προσφέρουμε όχι μόνο γάλα, αλλά καί κρέας - αυτό τό αφυδατωμένο, που όμως το μετασχηματίζαμε καί γιά παστιτσίο ακόμη), ^{καί} από μερικές άλλες υπηρεσίες , όπως καί τά τότε "πράσινα" ~~αυτοκίνητα~~ Λεωφορεία, γιά τ'ς μετακινήσεις μας, ακτός από τά "γκαζοζέν" καί τά φορτηγά που ενοικιάζαμε - καί που δυστυχώς είχαμε ένα θάνατο ~~αφ' αυτού~~ κατασκηνωτή Νίκου Χείλερη από τό Μοσχάτο, από ατύχημα βλάβης κάποιου απ' αυτά - τό μοναδικό σέ όλες τ'ς δραστηριότητές μας - στό Σύνταγμα Αθηνών, καί από τ'ς περισσότερες Εφημερίδες που μέ δημοσιεύματα εκλεκτών δημοσιογράφων παρακινούσαν γιά ενισχύσεις τών προσπάθειών μας. Ένα παράδειγμα : Όταν οι αρμόδιες υπηρεσίες Οικονομικών , παρυσυρμένες, ατυχώς, από κυρτους καί κυρίες τής λεγόμενης αριστοκρατίας, επειδή δέν πειθαρχούσαμε στίς επιφυλάξεις καί εντολές τους νά μή λειτουργήσουμε τ'ς Κατασκηνώσεις, αφού αυτοί δέν τολμούσαν , μάς έκοψαν τ'ς πιστώσεις ενισχύσεως, τότε προκάλεσαν του Κοινού καί ιδιωτών μεγάλες προσφορές σέ είδη καί ισχυρή χρηματική ποσά (8).

Από τ'ς πολλές καί ποικίλες δραστηριότητές μας είναι : Τό " Παδικό Θέατρο "Πειραιώς". Ο " Παιδικός Κινηματογράφος". Τό "Πνευματικό καί Καλλιτεχνικό Δίμηνο Πειραιώς 1937" μέ τήν Α' Έκθεση Πειραιωτών Καλλιτεχνών (Τό πρόγραμμα τής Έκθεσης επιμελήθηκε καί προλόγισε ο τότε πρωτοεμφανιζόμενος Φιλόλογος Αντώνης Μωραΐτης), τή Συναυλία Πειραιωτών Μουσικών, Διγγωνισμούς Δοκιμίου γιά τήν Εργασία καί γιά τό Βιβλίο, Σειρές Διαλέξεων μέ Βγκυκλοπαιδικά θέματα, Τό " Λαϊκό Πανεπιστήμιο Πειραιώς " 1936-39, Ψυχαγωγικές Λέσξεις. Κουκλοθέατρο 1943-44, που μόνιμα μέλιστα έμενε στήν Πεντέλη ο αείμνηστος Γιώργος Ρώτας, γιά τ'ς Κατασκηνώσεις καί τά Αναρρωτήριάμας. Τήν "Κατηχητική Σχολή Πειραιώς

1948 " που κυκλοφόρησε και ειδικά έντυπα μαθήματα . "Μαθήματα Χριστιανικής Αγωγής" κυκλοφόρησαν τό 1949 για Εργαζόμενους Μαθητές , με έγκριση της Ι. Συνόδου και των αρμοδίων Υπουργείων . Και τά κηρύγματά μου στους Ναούς. Τά άρχισα τό 1929 στον Άγιο Διονύσιο Πειραιά και τά συνέχισα έως τό 1949 στους Άγιο Νικόλαο και Άγιο Γεώργιο Νικαίας, Άγιο Φανούριο και Ανάληψη Δραπετσώνας, Άγιο Παντελεήμονα Κερατσινίου, Μεταμόρφωση και Άγιο Νικόλαο Καλλιθέας, Άγιο Ιωάννη Ρέντη. (Σε πολλές περιόδους πήγαινα σε δύο ή τρεις Ναούς το πρωί της Κυριακής και των μεγάλων εορτών) . Και από τό 1946-49 τά απογεύματα των Κυριακών στους Ναούς Μαρκοπούλου και Κορωπίου Μεσσηνίας(Εκεί ακόμη θυμούνται τον "Πυρουνάκη, τον κοινωνιολόγο" . Εκεί με πρωτοβούλα μου και δύο στενών συνεργατών, των θεολόγων Δ. Στρουμπούλη και Αν. Καλλίτση, διοργανώθηκαν και οι Όμιλοι Νέων και Ξεανίδων Μαρκοπούλου και Κορωπίου, με θαυμαστή επιτυχία δράσεως).

Αξέχαστη όμως είναι η περίοδός μου σε χωριά της Μήλου, τό καλοκαίρι του 1933, μόλις που είχα πάρει το πτυχίο της θεολογίας...

Στά φοιτητικά μου χρόνια εργαζόμουν (στο Πρωτόκολλο της Αρχιεπισκοπής, στο Τμήμα Εργαζομένων και στην Κατασκήνωση της ΧΑΝ, και σε ιδιαίτερα μαθήματα) για ν' ανταποκρίνομαι στα έξοδά μου, γιατί ο πατέρας δέν επαρκούσε. Προσευχόταν μάλιστα θυμούμαι * στην αρχή, νά τελειώσω τό Γυμνάσιο, έπειτα τό Πανεπιστήμιο, και αργότερα έλεγε " συχώρεσέ με Κύριε, για την παράταση που ζητώ, νά τελειώσει και τό Στρατιωτικό του ο γυιός μου, κι ως κεθάνω..." Και έτσι έγινε(9):

Νυμφευθήκαμε με τη Χ ρ υ σ ή τό γένος Αντώνη Δασκαλοπούλου, Καθηγήτρια Γαλλικών , τό 1938. Ο Γάμος έγινε στον Άγιο Χων-σταντίνο του Πειραιά, που γέμισε από φίλους και συνεργάτες. Παράνυμφοι τ' μέλη της ΦΕΝ* και τά στέφανα- καλλιτεχνικά ασημένια - ανταλλάξε ένα μέλος της . Αυτά τά στέφανα χρησιμο-ποιώ στους Γάμους των Παιδιών μου. Μ'αυτή είχα στεφανώσει/ και δύο Κατασκηνωτές μας*τόν ένα Γάμο τόν τελείσαμε στην Κα-τασκήνωση της Πεντέλης και ακολούθησε αξέχαστο γλέντι κατα-σκηνωτικό :

ρίες μου, να με συνταξιοδοτήσει...

Μικρή σύνταξη πήρα και από το ΙΚΑ για τη διδακτική εργασία μου, αφού λύθηκε με δικαστικούς αγώνες η διαφορά της νοσοτροφίας τους πως δεν είχα δικαίωμα γιατί είμουν εν τώ μεταξύ κληρικός. Η λύση δόθηκε χάρη στις φιλότιμες επίμονες προσπάθειες φίλης και παλαιάς υπαλλήλου του ΙΚΑ ποιήτριας Μαρίας Κεσίου. Συνοψίστηκαν οι εργασίες μου στα Σχολεία του Μειραιά Μπαρόνη και Μπαλάνου, και της Καλλιθέας Σχολής Αποστολοπούλου, του Ν. Φαλήρου Σχολής Τσούρη και του Ψυχικού Σχολής Μωραΐτη, απ' όπου με έδιωξε η Χούντα ως μη "νομιμόφρονα" και το 1974 με επ'έφερε ο Υπουργός αείμνηστος Ακαδημαϊκός Ν. Λούρος κηρύσσοντας παράνομη την απόλυση. Από όλα τα Σχολεία έχω διατηρήσει ωραιότατες αναμνήσεις. Στις σχέσεις μου με τους εργοδότες, με τους συναδέλφους όλων των ειδικοτήτων, και τους πολυπληθείς μαθητές μου (που για να τους διακρίνω επειδή δεν διαθέτω έντονη μνήμη στα ονόματά τους εφάρμοσα την τακτική να τοποθετώ στους καταλόγους μου τη φωτογραφία τους...) Σταμάτησα να διδάσκω το 1975 διαμαρτυρούμενος για τον κακό δρόμο που πήρε η εκπαίδευσή μας. "Αν θυμάμαι την τραγική συνομιλία μου μ' εκπροσώπους μιάς τάξεως, της τελευταίας που είδασκα. Όταν ήλθε αντιπροσωπία να με παρακαλέσει να συνεχίσω και μου δήλωσαν" στο μάθημά σας, σας δίνουμε το λόγο της τιμής μας, πως θα είμαστε υποδειγματικοί" τους απάντησα "μά για αυτό το λόγο φεύγω. Δεν έχω κανένα πρόβλημα μαζί σας, όπως και ποτέ με άλλους μαθητές μου. Γενικότεροι είναι οι χλόγοι".

Δυστυχώς ο συνδικαλισμός των διδασκόντων δεν πάει καλά. Είναι λειτουργοί της Παιδείας και όχι σκέτα υπάλληλοι. Αυτό μάλλον παραθεωρείται. Στα χρόνια της Χούντας ποιοί έκαναν σωστή αντίσταση να προφυλάξουν τα παιδιά; Και μάλιστα αφού είχαν το καταπληκτικό παράδειγμα που τους έδωσαν τα ίδια, όταν πειθαρχικά το οδήγησαν (γιατί δεν αρνήθηκαν;) στο Στάδιο ομαδικά να ακούσουν τις "συμβουλές" του δικτάτορα και εκείνα αυθόρμητα έκαναν σκληρή "καζούρα" στο λόγο του, τέτοια που να πόνει κόψει και που τα σκάγια τους πήραν και τον Αρχιεπίσκοπο. Που αυτή τη στάση τους την πλήρωσαν αργότερα με τους εκφοβισμούς των μαθητών τους σαν "χουντικών", μά που την πληρώνει ακόμη ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα, με επιπρόσθετη ταλαιπωρία από τις ανεπίτρεπτες εοσπεθήσεις που γίνονται στους σχολικούς χώρους με κομματικοποιημένες προσπάθειες πολλών παραγόντων, έσω και έξω...

4 όταν διηύθυνα τό Οικονομείο ως επιστοατευμένος στην περίοδ
του πολέμου, έλεγε : νά περιοόπτετε από τό διαιτολόγιο 10 %
γιατί πληθύνουν στό μαγείρευμα : Ο δέ Πρόεδρος τών Βιομηχάνων
καί Πρόεδρος τής Σχολής έλεγε , ειδικευμένους εργάτες θά βγά-
ζετε· μόνο τέτοιους χρειαζόμαστε.

της Δέσσης Κωνσταντινουπολιτών και σε Δημοτικά Σχολεία. Μεγάλη συμπαράσταση βρήκαμε από τον τότε Δήμαρχο Καλλιθέας Κατσιμαγκλή. Όπως και από τον τότε Δήμαρχο Αθηναίων Γεωργάτο (αυτός μάλιστα μας εξασφάλισε για πρώτη φορά τρόφιμα για τις Κατασκηνώσεις και τα ιβρύματά μας - όταν η Οργάνωση του Αρχιεπισκόπου μας έφερνε εμπόδια και οι κρατικοί δυσφορούσαν) .

Τό 1938 στον Πειραιά ~~Αρχειοποιήθηκε~~ ευλογήθηκε από τον Μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο η εορτή του Εργάτη Χριστού που με πρωτοβουλία μου άρχισε, για χάρη των Εργαζομένων Μαθητών ~~από τότε~~ πρώτα και ύστερα όλων των εργαζομένων. Συνεχίστηκε στην Καλλιθέα, έπειτα στην ~~Ελευσίνα~~ Ελευσίνα και στον Άγιο Στέφανο. Τήν εικόνα καλλιτέχνησε ο συνάδελφός μου στη Σιβιτανίδειο Κώστας Θετταλός και τήν υμνογράφησε ο Μοναχός π. Μικρογιαννανίτης του Αγίου Όρους.

Τό 1939 ιδρύσαμε τό " Γραφείο Μελέτης και Επιλύσεως των Προβλημάτων της Ζωής και των αναγκών των Εργαζομένων Μαθητών " που έλαβαν μέρος 15 Σχολές και Ιδρύματα. Που προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στον Μεταξά και άρχισε η επιμονή να συνεργαστώ με τη Νεολαία του-πράγμα που βέβαια δέ δέχθηκα. Ατυχώς αυτό τό ελπιδοφόρο Γραφείο διαλύθηκε. (Οι συναντήσεις μας στο Υπουργείο Εξωτερικών με τον Δικτάτορα και τους Υπουργούς ^{και με τις Αστυνομικές Διευθύνσεις,} ~~του~~ ^{είταν} εντυπωσιακές - όσο και επίφοβες. - Περιορίστηκα να εκπονήσω Κανονισμούς Κατασκηνώσεων (μου έλεγαν πως θα τις διευθύνω σε ολόκληρη τη Χώρα και ότι θα μου διέθεταν όσα μέσα ζητούσα - και αεροπλάνα ακόμη για μετακινήσεις -τά όργανα όμως της "Νεολαίας" μου αφάρμασαν τά σχέδια και τά μετέβαλλαν σε Στρατόπεδα με Αρχηγούς κλπ.). Πού να αφήσουν οι επικεφαλής νέο πνεύμα ; Διάλεξαν για Κυβερνητικό Επίτροπο, ένα νεαρό πλουτοκράτη, μάλλον ασήμαντο σαν πρόσωπο, που ούτε οι ίδιοι τον εκτιμούσαν και όταν αργότερα ρωτούσα τον Μανιαδάκη γιατί έκαναν τέτοια επιλογή, μου είπε : "ποιόν ήθελες ; να προτιμήσουμε εσένα, για να μη μπορούμε έπειτα να παλλαγούμε ; είδες πόσο εύκολα τον αλλάξαμε ; (μετά τό θάνατο του Μεταξά). Οι στενές παρακολουθήσεις μου από τις Αφάλειες είχαν αρχίσει από τότε. (ii)

Οι συνθήκες στη Σιβιτανίδειο, όπως ξανάγραφα, ήταν πανάθλιες. Για λίγο μετατάχθηκα στη Διεύθυνση της Σεβαστοπούλειου, ύστερα αποσπάσθηκα στη " Χριστιανική Αλληλεγγύη" και μετά στο Δήμο Πρωτευούσης. Για να ακολουθήσουν τάλλα που έγραφα αλλού.

Η - ο τότε Υπουργός
Παιδείας, ~~Ευδοκίμης~~
και ~~αρχικά~~ ^{αρχικά} ~~αρχικά~~ ^{αρχικά}
αρχικά ~~είχαν~~ ^{είχαν} ~~είχαν~~ ^{είχαν}
ενόψει τας
μεταξά -

Η πολυκύμαντη και αποτελεσματική δραστηριότητά μου της νεότητάς μου, μίλλον ασυνήθιστη για την εποχή, εντυπωσίαζε και δημιουργούσε σκέψεις σέπολούς για το που αποβλέπω. Ευκολότερο να προβλέπουν ανάμειξή μου στην Πολιτική. Και μάλιστα μερικοί σημείωναν "για μεγάλα πόστα". Αν όχι πρωθυπουργία, τουλάχιστο Δημαρχείο.

Αυτό δεν ήταν ποτέ στις βλέψεις μου, που αναμφίβολα θα μπορούσα, με τέτοια προβολή που είχε γίνει στο άτομό μου.

Εμένα με έλκυε από την αρχή η κοινωνική ενέργεια με βάση

Μερικοί, άλλων φιλοδοξιών, με κτυπούσαν και για αυτό το λόγο να μη με έχουν αντίπαλό τους στα πολιτικά τους σχέδια. Γι αυτό και όταν πληροφορήθηκαν για την απόφασή μου να ιερωθώ, στην αρχή εφησύχασαν, αργότερα όμως άρχισαν πάλι, αφού δόθηκε και νόμιμα η δυνατότητα στους ~~επαρχιακούς~~ Κληρικούς να μπαίνουν στον πολιτικόν αγώνα (να ψηφίζουν και να ψηφίζονται), και αφού απλώθηκε η δημοτικότητά μου για τις κοινωνικές-εκκλησιαστικές επιτυχίες των ενεργειών μου στην Ελευσίνα. (12)

Τόν Αύγουστο 1949 δέχομαι τη Χειροτονία (στις 2.10.49 του Διακόνου στον Προφήτη Ηλία Κηφισιάς και 4.6.49 του Πρεσβυτέρου στον Άγιο Κωνσταντίνο Ομονοίας στην Αθήνα-εκαί ήταν φίλοι συμπρεσβύτεροι οι αείμνηστοι Χρυσόστομος Ταβλαδωράκης, ~~και~~ παλαιός συμμαθητής και συμφοιτητής, και Ιωάννης Αδαμόπουλος). Χειροτονήσας ο Αττικής και Μεγαρίδος Ιάκωβος Βαβανάτσος, στην περιφέρεια του οποίου θί ανήκα. Την Ελευσίνα. Στις 7.6.49 έγινε η "κατάστασή" μου στην Ενορία μου, τόν Άγιο Γεώργιο, στην περιφέρεια της ποιμαντικής διακονίας μου. Που δεν την αντάλλαξα ποτέ. Την χειροτονία και την πρώτη λειτουργία μου παρακολούθησαν πολλοί, επίσκοποι και λαός. Στις ομιλίες μου έδωσα διάγραμμα πώς σκέφτομαι να ασκήσω τό ~~επαρχιακό~~ έργο μου στην Εκκλησία και στον τόπο της έδρας μου.

μου στήν Εικλησία καί στόν τόπο τής έδρας μου . Μέ προσφώνησαν, εκτός
από τόν Μητροπολίτη, ο Δήμαρχος Πειραιά Αλέκος Φοίφας καί ο Πρωτοπρεσ-
βύτερος Ιωάννης Αδαμόπουλος . Συλλειτουργήσαν πολλοί ιερείς καί είσαν
στό Ιερό Βήμα συμπροσευχόμενοι Αρχιερείς - απ αυτούς μάλιστα που εί-
χαν πεί εναντίον μου λίγες ημέρες πρίν στόν Αρχιεπίσκοπο Σπυρίδωνα...
καί έφαλλαν όλοι , περισσότερα από όσα λέγονται στή Χειροτονία Πρεσβυ-
τέρου :

τῇ χριστιανικῇ ἀντίληψι τῆς ζωῆς: τὴν Αὐτὴν ἄπὸ τὸν ἄνθρωπο, ὅπως τὴν
δίδαξε καὶ τὴν ἐφάρμοσε ὁ Θεάνθρωπος. Τὴν τέλεια:
Αὐτὴ τὴν πολιτικὴν ἤθελα νὰ ἀσκῶ. Τὴν ἐπαναστατικὴν, τὴν αἰώνια ὅπως
αργότερα διευκρίνιζα. Τὴν ἀληθινὰ ἀνθρωπιστικὴν τῶν μεγάλων διαστάσεων.
Γι' αὐτὸ οἱ ἐγκάρδιες σχέσεις μου μὲ τὶς Ἐκκλησιαστικὰς Ἀρχὰς καὶ γι'
αὐτὸ τὰ ἔργα μου τὰ ἔθετα τυπικὰ καὶ οὐσιαστικὰ " ὑπὸ τὴν Προστασίαν
τῆς Ἐκκλησίας". Κι' ὥς ἐβλεπα τὶς ἀδυναμίας καὶ τὶς ἀντινομίας καὶ τὶς
ἀντίθεες ἀκόμη στὰ ἄτομα τοῦ Κλήρου καὶ στοὺς θεσμοὺς ἐπὶ τοὺς
κατάντησαν... Αὐτὰ ἤθελα νὰ ἀλλάξουν.

Τά επεισόδια μέ τίς σοχές κατοχής είσαν πολλά καί τόλως σέ βάρος μου" μά καί μέτ' τίς αντιμαχόμενες αντιστασιακές ομάδες, που δέν ήθελαν νά κατινοήσουν τήν ανεξάρτητη τακτική μου . Ή-
θελν τά ιδρύματά μας νά γλυτώνουν από τίς διαμάχες καί μέ τή
βοήθεια του Θεού τά καταφέρνμε .Η θαρραλέα αντιμετώπιση όλων
-παρόλο επικίνδυνη- έφερε αποτελέσματα, είτε νά αποτρέπονται
συγκρούσεις, μέσα καί πλησίον, είτε νά μή συμπεριλαμβάνονται τά
στελέχη μας σέ "μπλόκα" ή σέ συλλήψεις...Καί στά Δεκεμβριανά
του 1944, που έκανα καθημερινές μετακινήσεις από Καλλιθέα-
Αθήνα ή Πειραιά , ανάμεσα σέ σφαίρες , ~~επικίνδυνα περιβάλλοντα~~
Τά ίδια καί προηγούμενα στήν περίοδο τής μεγάλης πείνας . Άς
σημειώσω εδώ μία χαρακτηριστική συνομιλία μου μέ τόν Αρχιεπί-
σκοπο Δαμασκηνό : "Μακαριώτατε, πρέπει νά ηγηθείτε σταυροφο-
ρίας νά σωδουμε τά παιδιά καί τούς νέους μας από τήν ηθική
καταστροφή (αντιδράσεις μικρόψυχων κύκλων είχαν ματαιώσει
τά προγράμματά μας νά δημιουργήσουμε τμήματα σέ κάθε Ένορμα
τής Πρωτεύουσας καί του Πειραιά)" . "Προέχει η επιβίωση" μου
αντείπε . " Αναμφίβολα. Μά εμείς, όπως τό ξέρετε , πιστεύουμε
ότι "ουκ επ'άρτω μόνον ζήσεται άνθρωπος" . Εκείνος , "ότιν
αγαπητέ μου, ο Αρχιεπίσκοπος αναγκάζεται νά πωλήσει τήν ηλεκτρι-
κή του κουζίνα..." Καί εγώ " Εγώ δέν έχω τέτοια νά πουλήσω,
μά μικρότερα πολλά έχω εξαντλήσει. Άλλωστε δείτε τό χέρι μου"
είχε αρχίσει νά πρίζεται από αποβιταμίνωση.." θά τέσχάσουμε
τίς φυχές τους." . " Καημένη Πυρουνάκη, πάντα ρομαντικός..." .

Ευθύς αμέσως ανέλαβα τρεις ευθύνες του Προϊσταμένου της Ενο-
ρίς Αγίου Γεωργίου και λίγο μετά και του Πρωτοπρεσβυτέρου
της Βλευσίνας, για τον συντονισμό και την ενιαία έκφραση
της τοπικής εκκλησίας. *Το 1981 σαν συνέπεια 3 //*

Η πρώτη δεκαετία πέρασε με θαυμάσια αποτελέσματα πλήρους
συνεργασίας ή μικροδιαφορές με τη Μητρόπολη διευθετούνται
(σύντομα) με όλους. Σχηματίστηκαν Ενώσεις Ανδρών και Γυναι-
κών και Όμιλοι Νέων και Νεανίδων, που η συμμετοχή είχαν
αθρόα. Και τα Κατηχητικά για τα παιδιά πήραν ελεύθερη μορφή.
Αμέσως λειτούργησαν και "ατασκηνώσεις, με προοπτική να
βοηθήσουν την αναμόρφωση ολόκληρου του λαού, δια της ομαλής
συσχετίσεως των παιδιών όλων των τάξεων και δι αυτών έπειτα
και των οικογενειών τους. Από το τίποτα άρχισαν κι κάθε
χρόνο είχαμε και καινούργιες εξελίξεις.

Τό κυριότερο πρόβλημα της περιοχής, ως εργατούπολης ήταν
τό εργατικό. Οι επαφές μου με τους εργάτες, αλλά και με τους
εργοδότες ~~εφαπεί~~ διεξήχθησαν σε επίπεδα ειλικρίνειας και αγά-
πης. Κερδίστηκε ευθύς εξαρχής η εμπιστοσύνη όλων. Οπότε είχα-
με συνεργασία και διευθέτηση διαφορών με διαιτησία. Δεν
υπήρχε λόγος για συγκρούσεις, γι αυτό και δεν σημειώνονταν
απεργίες. Τρεις Κατασκηνώσεις τρεις βοήθησαν πολύ τα εργοστάσια
και ιδίως τό TITAN που ο τότε Διευθυντής του ο αξιόλογος Κ.
Τούντας, είχε πληροφορηθεί για τρεις δραστηριότητές μου στον
Πειραιά και προθυμοποιήθηκε να συντρέξει, εισηγούμενος στη
διοίκηση αγαθά. Επίσης και π'ρα από τρεις Κατασκηνώσεις σε
ό,τι αφορούσε στους εργάτες του και στα παιδιά τους. Όλες
τρες προτάσεις μου τρες υιοθετούσε. Δυστυχώς επί διαδόχου του
άλλαξαν εντελώς ανάποδα οι συνθήκες. Και έδωσε τον τόνο και
σε άλλους να τηρούν άσχημη τακτική. Μπήκε στη μέση ο χαφιεδι-
σμός και τάχα τα συμφέροντα (του μπεζαχτά στόχ βιομηχανί-
ες). "αί να μη θέλουν την μεσολάβησή της Εκκλησίας στις
υποθέσεις τους. Άρχισαν να βλέπουν ύποπτα τα ενδιαφέροντά
μου, τρες προσπάθειές μου για ανύψωση του επιπέδου του λαού,
την διδαχή ή ορθής γνώσης των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων
(λειτούργησαμε σεμινάρια επιμόρφωσης) και μιλούσα σε όλες
τρες συγκεντρώσεις θαρρετά και έντονα. Ένα χαρακτηριστικό
της αλλαγής τακτικής : Σε μία συγκέντρωση στο Βραγυτικό Κέντρο
Βλευσίνας κατέβηκε από την Αθήνα ένας εργατοπατέρας που
άρχισε να ταράσσει τα πνεύματα με οργισμένα λόγια και πικρά
εναντίον της εργοδοσίας. Εγώ τον διέκοψα ισχυριζόμενος ότι

Μητρόπολη
21 Δεκεμβρίου
1981
Αγίου Γεωργίου
Πειραιά!

αυτά δέν είχαν θέση σέ μάς . Τήν Άλλη ημέρα επισκέφθηκα τό μεγάλο εργοστάσιο . Ο Διευθυντής μέ δέχθηκε ευλαβικά . Τόν ρώτησα ευθέως " γιατί φέρατε αυτόν τόν κύριο στό Εργατικό Κέντρο ; " " Τό καταλάβατε ; Μά γιατί εμείς τή θέλουμε τήν πάλη τών τάξεων . Μάς συμφέρει . Μέ τό χωροφύλακα κερδίζουμε . Βοείς γιατί ανακατέβετε γιά διαιτησίες καί τακτοποιήσεις ; " Δέν περίμενα βέβαια τέτοια ωμότητα . Καί τήν Άλλη ημέρα η αναφορά τής Ασφάλειας (τή βρήκα στό φάκελό μου) έγγραφε πως διηγείρα πάλι τούς εργάτες, υψώνοντας μάλιστα τόν γρόνθο μου... Έπληξε καί τίς Κατασκηνώσεις βοηθώντας νά γίνουν αντικατασκήνωση καί φέρνοντας διχασμό στά παιδιά . Οπότε γιά αναποφευχθεί τό μεγάλο κακό - τό σχέδιό μου γιά θετική επίδραση σέ ολόκληρο τό κοινωνικό σύνολο δέν μπορούσε μέ τέτοιες συνθήκες νά προχωρήσει - αναγκάστηκα νά αλλάξω τό σύστημα , καί από τότε άρχισαν νά λειτουργούν προγράμματα εξυπηρετήσεως τών παιδιών τών πιο προβληματικών οικογενειών τής περιοχής - καί σέ συνέχεια διά τής δημιουργίας τής "Φιλικής Φωλιάς Ελευσίνας " νά επεκτείνονται καί στους χειμερινούς μήνες, ώστε νά μή χάνεται τό κέρδος τής κατασκηνωτικής προσπάθειας . ("Τό καλό τό καληκάρει...") .

Από τούς αγώνες μου γιά ουσιαστική συμπαράσταση στους ~~βοηθώ~~ ανθρώπους τού μόχθου, υπάρχουν πλείστα όσα που έγιναν καί έχουν καταγραφεί στόν ημερήσιο τύπο καί σέ δικά μου κείμενα - καί βεβαίως καί στά κατίστιχα τής Ασφάλειας, που τά παρεμόρφωνε καί δημιουργούσε κρίσιμες καταστάσεις, φέρνοντας σέ δύσκολη θέση καί τίς προϊστάμενες εκκλησιαστικές αρχές .

Δύο χαρακτηριστικά : Όταν Μεγάλη Εβδομάδα γιά νά προλάβω επικίνδυνες εξελίξεις που ένα εργοστάσιο έκανε απολύσεις, καθυστέρούσε πληρωμές ημερομισθίων καί οι κινητοποιήσεις τών συνδικαλιστών δέν έφερναν αποτέλεσμα - σύγχρονα είχαμε καί αύξηση τής ανεργίας - εκάλεσα όλους σέ έντονη νηστεία σ' ολόκληρη τήν ημέρα τής Μ. Τετάρτης καί σέ θεία Κοινωνία στην νυκτερινή λειτουργία - κι έ που εσημείωσε πλήρη επιτυχία - περισσότεροι από τετρακόσιοι εκοινώνησαν - έφαχναν νά βρούν τόν Μητροπολίτη γιά νά επέμβη, ώφνοντας ότι εγώ τούς εξωθώ σέ απεργία πείνας, ενώ αυτό έσωσε από τό κλεισιμο τών οικογενειών τους στό εργοστάσιο καί τό Πάσχα, οπότε άν έτσι γινόταν θά πήγαίνα εκεί νά κάμω τήν Ανάσταση - τό Υπουργείο επί τέλους πήρε θέση καί η διοίκηση του Εργοστασίου εκπλήρωσε τό υποχρέωσός της :

Handwritten notes in red ink:
~~Εννοείται ότι οι αγώνες...~~
~~...για την...~~
~~...απολύσεις...~~
~~...καταστάσεις...~~
~~...επικίνδυνες...~~
~~...εξελίξεις...~~
~~...καθυστέρουσε...~~
~~...πληρωμές...~~
~~...ημερομισθίων...~~
~~...κινητοποιήσεις...~~
~~...συνδικαλιστών...~~
~~...αποτέλεσμα...~~
~~...σύγχρονα...~~
~~...είχαμε...~~
~~...αύξηση...~~
~~...ανεργίας...~~
~~...εκάλεσα...~~
~~...όλους...~~
~~...σέ έντονη...~~
~~...νηστεία...~~
~~...σ' ολόκληρη...~~
~~...ημέρα...~~
~~...τής Μ. Τετάρτης...~~
~~...καί σέ θεία...~~
~~...Κοινωνία...~~
~~...στην νυκτερινή...~~
~~...λειτουργία...~~
~~...κι έ που...~~
~~...εσημείωσε...~~
~~...πλήρη...~~
~~...επιτυχία...~~
~~...περισσότεροι...~~
~~...από τετρακόσιοι...~~
~~...εκοινώνησαν...~~
~~...έφαχναν...~~
~~...νά βρούν...~~
~~...τόν Μητροπολίτη...~~
~~...γιά νά...~~
~~...επέμβη...~~
~~...ώφνοντας...~~
~~...ότι εγώ...~~
~~...τούς...~~
~~...εξωθώ...~~
~~...σέ απεργία...~~
~~...πείνας...~~
~~...ενώ αυτό...~~
~~...έσωσε...~~
~~...από τό...~~
~~...κλεισιμο...~~
~~...τών...~~
~~...οικογενειών...~~
~~...τους...~~
~~...στό...~~
~~...εργοστάσιο...~~
~~...καί τό...~~
~~...Πάσχα...~~
~~...οπότε...~~
~~...άν έτσι...~~
~~...γινόταν...~~
~~...θά...~~
~~...πήγαίνα...~~
~~...εκεί...~~
~~...νά...~~
~~...κάμω...~~
~~...τήν...~~
~~...Ανάσταση...~~
~~...τό...~~
~~...Υπουργείο...~~
~~...επί...~~
~~...τέλους...~~
~~...πήρε...~~
~~...θέση...~~
~~...καί η...~~
~~...διοίκηση...~~
~~...του...~~
~~...Εργοστα...~~
~~...σίου...~~
~~...εκπλήρωσε...~~
~~...τό...~~
~~...υποχρέωσός...~~
~~...της...~~

Οι Κατασκηνώσεις είχαν νά αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα. Μεταξύ τών οποίων καί τόθ κίνδυνο πυρκαγιών . Πουβ τελικά δέν τόν απέφυγαν καί σχεδόν ολοκληρωτικά καταστράφηκαν τόν Αύγουστο του 1985. Από εγκληματική ενέργεια ποιάς ξέρει τί-νων , αλλά καί από τήν εξίσου εγκληματική αδράνεια τών αρμο-δίων υπηρεσιών. Πράγμα που μέ εξόργισε καί αντάλλαξα σκληρές κουβέντες καί γράμματα. Άν είχαν λάβει μέτρα ,όχι μόνο προληπτικά, ααλ'έστω καί όσα τούς υπέδειχνα εκέύθες τίς ημέρες ,θά προλαβαίναμε τό μεγάλο κακό. Μά στό τέλος είχαν τό θράσος νά ισχυρίζονται πως μέ ενέργειές τους τήν έσβησαν τή φωτιά που κατέβηκε από τήν κορυφή του "Πατέρα" καί κατακαί-οντας τά πάντα (μέ υπεράνθρωπες προσπάθειες μερικοί δικόι μας έσωσαν μερικά πεύκα τής Κατασκήνωσης καί τίς μικροεγκατα-σεις - καί οι άλλοι παραθεριστές τούς οικίσκους τους) έσβησε στή θάλασσα του κόλπου τής " Ψάθας " :

(ύστερα από προσωπικά μου ζωηρά διαβήματα καί μάλιστα εκδίδοντας διατάξεις γιά νά μή γίνονται καθυστερήσεις πλη-ρωμών σέ δουλευμένα ημερομίσθια)

Στόν Αρχιεπίσκοπο μακαριστό Θεόκλητο, ο Στρατηγός Διευθυν-
τής ΓΔΕΑ παρέδωσε τόν φάκελό μου καί έγγραφο μ'ε χαρακτη-
ριζαν "εθνικώς επικίνδυνο" καί "πλέον του κομμουνιστού επι-
κίνδυνο". Εκείνος θορυβημένος έσπευσε νά τόν διαβιβάσει
λόγω αρμοδιότητος στή Μητροπολή Αττικής καί Έπαρχος. Ο
Μητροπολίτης μ'εκάλεσε καί τόν έθεσε υπόψη μου, -έτσι έμαθα
τά πόσα τρομερά περιείχε -που τόν κησούχασα λέγοντάς του,
ότι ούτε οι ίδιοι δέν πιστεύουν στά όσα μου καταμαρτυρούν,
διότι άν πίστευαν δέν θά περιορίζονταν - όπως έγραφαν - νά
ζητούν "τήνεξ Ελευσίνας μετάθεσίν" μου.. Η ακλόνητη επιμονή
μου νά συνεχίσω τήν τακτική μου (μου συμπαράσταθηκε πάρα
πολύ η δημοσιογραφία καί σημαντικής πνευματικοί άνθρωποι
μέ επικεφαλής τόν αξιωματικό Άγγελο Τροζάκη που δημοσίευσε
στό "Βήμα" άρθρο περί "Ευφυΐας" που τό αναδημοσίευσε η " Νέα
Εστία" τό 1960.) νά τό "Εθνος" έγραφε σέ συνέχεια ημερών
" Εξ Είναι ο Πυρουνάκης ;") ανάγκασε τήν Ασφάλεια νά επανέ-
λθει ηπιότερα... καθηκόντως καί διά πληροφόρησιν ανέφεραν...
Άλλο πρόβλημα σημαντικό τής ποιμαντικής μου μέριμνας ήταν
ο διαχωρισμός τών κατοίκων τής Ελευσίνας σέ πολλές μερίδες.
Στόν γηγενή πληθυσμό, τούς "Αρβανίτες", που άν καί είχαν
πιά η μειοψηφία , κρατούσαν όμως υπεροχικά τά σκήπτρα καί
διεμόρφωναν τήν έκφραση τής κοινής γνώμης, τόν προσφυγικό
που συμπαγέστερα διέμεναν στήν άνω Ελευσίνα (στό Συνοικι-
σμό) καί άλλους από όλα σχεδόν τά διαμερίσματα τής Χώρας.
(Αργότερα προστέθηκαν οι πρόσφυγες από τή Ρωσία, που
άσχημα έκαμαν καί τούς πούλησαν οικόπεδα πάνω που περνούσε
ο "Σαρανταπόταμος" καί αποτέλεσαν στους οικισμούς κοντά στό
Αεροδρόμιο , δικό τους, "τά ρώσικα" όπως τά χαρακτηρίζουν
(μέ δικό τους Ναΐσκο που λειτουργεί μέ τό παλαιό ημερολό-
γιο, που ευτυχώς έγινε δεκτή ανάλογη εισήγησή μου γιά νά
μήν αποκοπούν από τόν εκκλησιαστικό κορμό μας - καί που
στά τελευταία χρόνια τής Εφημερίδας μου είχα αυτοπεριοριστεί
εκεί νά ιεραργώ "στή Χωροδόχο Πηγή καί Ταξιάρχες) .Τέλος
από τίς Σέρρες ,μελαφοί καί μεταξύ τους καί Μωαμεθανοί ,
που πήγε νά δημιουργηθεί ρατσιστικό ζήτημα... Τα αποφασίζω!!
Μά τό πιο σημαντικό ήταν που όταν ανέλαβα εγώ τήν διαπολ-
μανση τής περιοχής - ακριβώς τότε που τερματιζόταν στήν
πολεμική του μορφή ο εμφύλιος -οι διαχωρισμοί τών δύο παρ-
τάξεων είχαν άγριοι. Καί που προστέθηκαν σέ άλλους , κοσμι-
κών διακρίσεων μεταξύ πτωχών καί πλουσίων "νοικοκυράων" τής

επικίνδυνο

1/ (αντίθετα
δεν είναι
ευθεία)

Η1
1/4, 2/4
εφ'απ' 1941

παλαιάς σειράς. Καλά καλά δέν αντίλλαυσαν ούτε χαιρετισμό. Κι στο Ναό ακόμα οι "κρατούντες" δέν έφηναν νά μπαίνουν οι άλλοι, ή τούς συμπεριφέρονταν σκαιότατα. Μέ προσωπικές μου προσκλήσεις άρχισαν καί επύκνωσαν οι κοινωνικές σχέσεις καί οι στενές συνεργασίες τους ακόμη π.χ. στο Συμβούλιο Γυναικών τής Ενορίας συνυπήρχαν η κόρη τού άλλοτε Προέδρου Δημοκρατίας καί η σύζυγος εργάτη. Στην Εκκλησιαστική Επιτροπή αδιάκριτα ντόπιοι, ξένοι, νοικοκυραίοι καί εργατικοί. ~~Καθ'όλη~~ Καταργήθηκαν τά ιδιαίτερα στασίδια καί άλλα όμοια.

Επιμελώς απέφευγα ανάμειξη του ονόματός μου στις κομματικές διαμάχες, παρόλη τή ζωηρή επιθυμία όλων νά τούς υποστηρίξω. Εκτός από τήν τακτοποίηση θεμάτων λατρείας στόν Κεντρικό Ναό καί τά παρεκλήσια καί παράλληλα καί τών άλλων Ενοριών, που πάντα γινόταν καί κήρυγμα, θέλησα καί πέτυχα κατά τό μεγαλύτερο μέρος ν'αναπτυχθεί τό πνεύμα τής Ενοριακής ζωής καί όχι τής τυπικής εκπληρώσεως τών ατομικών θρησκευτικών καθηκόντων. Άλλωστε καί μέ τήν ελευσινιακή εμπειρία καί σέ συνεργασία μέ τόν αείμνηστο συμπρεσβύτερο Εμμανουήλ Μιτλήναίο, τής Αποστολικής Διακονίας κατάρτισαμε Κανονισμό Ενοριακής Δράσεως που εγκρίθηκε μάλιστα ύστερα από εισήγηση του μακαριστού Μητροπολίτη Κίτρου Βασίλβα από τήν Ιεραρχία του 1959...για νά ξεχαστεί όμως αμέσως. Αυτή τήν ενοριακή ζωή καμάρωνε ο ειδικός Καθηγητής τής Ποιμαντικής Θεολογίας αείμνηστος Αμύλας Αλιβιζάτος, έστειλε ξένους νά διαπιστώσουν Ορθόδοξη επιτυχία καί διέκηρύσσει πως πρέπει όλες οι Ενορίες έτσι νά λειτουργούν. Μά ο "δεσποτισμός" συνεπικουρούμενος από τίς κομματικές πολιτικές αντιλήψεις (χωρίς εξαιρέσεις) άλλα πιστεύει καί άλλα εφαρμόζει. Φτάνει η λειτουργία τών Ναών. Όχι στή λειτουργία τών Ενοριών. Γι'αυτό καί οι εναντίον μου επιθέσεις καί παρεμποδίσεις. Νά σταματήσει η πρόοδος στά Ενοριακά, για νά μήν εξαπλωθεί τό πρότυπο, νά μήν αποκτήσει συνείδηση τών δικαιωμάτων του ο Λαός του Θεού (καί κατ επέκταση καί οι λαοί) νά μήν αλλάξει τό κακώς καταστημένο...Νά γιατί χτυπούσαν καί τούς τίτλους μου (που δέν είσαν ονομαστικοί τιμής) Προϋπαρμένου Ενορίας καί Πρωτοπρεσβυτέρου Ελευσίνας. Ο νύν Μητροπολίτης μέ έγραφε " Ιερατικώς προϋστάμενο του Ναού" ή (πράγμα που τό αρνιόμουν) "Αρχιερατικόν του Επίτροπο". Ο άλλος προκάτοχός του επί χούντας μού είχε αφαιρέσει καί τόν τίτλον του Πρωτοπρεσβυτέρου, για νά απο-

Βλέπεις οι συστάσεις
και οι άλλες
είχαν με δώσει
την 17/1/1942
στην Ενορία
Ποιμαντική
Ενορία.

Η Ο Ενορία
γίνεται με την
χωρίς την
στην Ενορία
δίνει η Ενορία
νομοθεσία
την Ενορία - οίκο
αυτήν - η
η Ενορία - οίκο
στην Ενορία - οίκο
η Ενορία - οίκο
η Ενορία - οίκο

+

Πράγμα που τό κατάφερε ο δεύτερος, μέ τήν πρόωρη συνταξιοδότη
σή μου. Καί που ο κ. Ανδρέας Παπανδρέου, ο Πρωθυπουργός,
παρόλες τίς έντονες διαμαρτυρίες μου καί στόν ίδιο, έδειξε
σέ συνάντησή μας (κατά τά ευκαίνια) του μεγαλύτερου

(Το θέμα θα το υπαγάγω σε δύο τμήματα με τα θέματα μιας (ιστορίας) μας!

-25-

κόψει εντελώς από την Ενορία μου.

Τά συνθήματα που έρριχνα και με τα Περιοδικά μου, και με την αρθρογραφία μου και με τις ομιλίες μου, είχαν χαρακτηριστεί : " Ξύπνα Παπά ! Ξύπνα Λαέ " που ιδιαίτερο νόημα έπαιρναν στη περίοδο της Χούντας, αλλά και μετά...

Πριν από τό/μ 1960 είχα αρχίσει αγώνα εναντίον της μόλυνσης και της ρύπανσης του περιβάλλοντος* με ακόμη και εναντίον των ατομικών όπλων και της θερμοπυρηνικής ενέργειας . Αν με πρόσεχαν και βοηθούσαν, ούτε τό θριάσιο θά πνιγόταν, ούτε στην Αθήνα θά έφτανε τό "νεφος". Και οι κινητοποιήσεις εναντίον των πυρηνικών θά είσαν αποτελεσματικότερες.. Αλλά αντέλεγαν : τί δουλειά έχει ο παπάς γι αυτά τά πράγματα ; Έ είναι εναντίον της βιομηχανικής προόδου ; Η πολυπραγμοσύνη του κάνει κακό και έχει τή μανία της αυτοπροβολής... Γιατί ν' μην καταλαβαίνουν την αγωνία της αγάπης πατέρα για καιδιά του ; Έτσι δεν είναι οι σχέσεις ποιμένα και ποιμνίου του ; Όχι μόνο νά προμαχεί όταν επελάσουν "οι λύκοι", αλλά και νά προνοεί και νά αμύνεται !

Ζητούσα τή συνεπικουρία και άλλων ιερωμένων-θεολόγων στις λατρευτικές συνάξεις μας, αλλά και πολλών πνευματικών ανθρώπων για σειράς διαλέξεων και ποιημάτων συγκεντρώσεων και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων . Τότε αναβίωσα τήν εορτή των Ελλήνων Ηθοποιών, του Αγίου Πορφύριου του εκ Μίλων , που με μέριμνά μου ~~εξετάσθη~~ καλλιτεχνηθήκαν Εικόνες του. Και οι σημαντικότεροι και ονομαστότεροι διάβαζαν ιερά κείμενα στις Ακολουθίες μας, ιδίως της Μεγάλης Παρασκευής: Κατράκης, Κωτσόπουλος, Μυράτ... *και σ'αυτή την περίοδο κ. Τσίτσος*
Μερικά από τίς διώξεις : Όταν έκλεισαν στά Σπάτα εν όψει της επισκέψεως του Τίτο, αριστερούς από τήν Ελευσίνα και τούς επισκέφτηκα και φρόντισα μαζί με τόν Βουλευτή της περιοχής για τήν αποφυλάκισή τους (τελώντας μάλιστα τήν Κυριακή που συν'πεσε εκεί μαζί τους Λειτουργία και δίνοντας από τό Ενοριακό Ταμείο λίγα χρήματα στους πιδό απόρους , με κατήγγειλαν για "υποκίνηση του λαού σε ~~ανταρσία~~ " και διεξήχθη ανάκριση. Όταν συκοφαντούσαν πως τάχα είχα συστήσει σε φτωχή γυναίκα νά κάμει έκτρωση και τήν έστειλα.. στο Μαιευτήριο " "Ελενας" και διεξήχθη εκκλησιαστική ανάκριση. Όταν καταγγέλληκα πως διεσκέδαζα σε κοσμικό κέντρο της Αθήνας, που όμως με σοβαρούς Καλλιτέχνες θελήσαμε νά επιτύχουμε μελοποίηση ποιημάτων μου , της συλλογής μου " Δέκτυχο

Είπαρος κ. Τσίτσος.
πρ. γ. Γουλιέλμος.
φ. Τσιτσάνης, κ. Λε.
Αγαπώμενη, κ. Τσα.
ωσ(χαρίω).

-26-

Ψυχής" , που τό έθγαλα σέ αντιπερισπασμό στό αστείο εκείνο περί
"ελληνοχριστιανικού πολιτισμού": ~~έδοξα~~ "Η όταν, ότι διεσκέδαζα
σέ παραλιακό κέντρο τών Μεγάρων, που μάς είδε καί ο Βουλευτής,
μέ.. ~~μέ~~ τρείς νεαρές(:) , που είταν η γυναίκα μου καί δύο συνομί-
ληκες φίλες, εκ τών οποίων η μία καί συγγενής του Βουλευτή: "Η
όταν διέδιδαν πως διέθετα γιά ελμετάλλευση Λεωφορείο... (που
είχε αγοράσει πουλώντας οικόπεδά του εφημέριος μικρού πλησίον
χωριού):

Όταν με αατη -

Η

βλαστήμιες,

Όταν μέ συνελάμβαναν οι τής Ασφάλειας γιά νά μή λειτουργώ
 στόν Άγιο Ετέφανο (μιά φορά λείαν πρωί που ξεκινούσα από
 τό σπίτι που έμενα τότε στή Ν. Εμύρνη - μέ φυλακό λόγο νά
 ανησυχούν δικοί μου καί φίλοι που εφτάσαν εκεί καί δέν μέ
 βρήκαν- καί μέ άφησαν μετά τό μεσημέρι - αφού βέβαια μέ γέμι-
 ζαν συστάσεις καί εκφοβισμούς). Ή όταν φοβερότεροι τής ΒΣΑ
 εναντίαςσοντας τήν τακτική τών προσφορών τους, έν πήγαίνα
 μαζί τους, μέ τίς σπειλές, βρισιές καί χειροδικίες τους (εμείς
 είμαστε οι αληθινοί χριστιανοί καί πατριώτες" ούρλιαζε ο
 ταγματάρχης, που τώρα είναι στρατιώτης καί φυλακισμένος στόν
 Κορυδαλλό" "σείς είστε προδότες, αντίχριστοι καί παλιάνθρω-
 ποι". Εσένα μέ τά έδια μου τά χέρια θά σέ γδάρω στό λύνταγμα
 αφού ξεσκίσω τά βρώμικα ράσα σου. Ή στο τέλος ανοίγοντάς
 μου τήν πόρτα νά φύγω "καμπόνηρε, γλύτωσες από Πακαδρέου καί
 Καραμανλή, από μάς δέν θά γλυτώσεις,μή ξεχνής πως υπόχουν
 καί τά τροχαία..." .Αυτό μονόχα δέν κατάγγειλα τότε, γιατί
 υπολογίζοντας τήν αγωνία τών δικών μου καί που βέβαια δέν
 είχα υπόψη μου γιά προφύλαξη νά μήν κινούμαι.

*Πανωχαρής
 έβλεπε καί
 πότε καί οι πόρτες
 άνοιξαν καί αμέσως
 έφυγα με ανόδινα
 έξω από τήν φυλάξη
 καί ήλθα στην
 ομήρυξη στην
 ομήρυξη στην*

τής Ενορίας - που πρωτότυπα λειτουργούσε στήν Ελευσίνα -
 καί νά μή μονιμοποιηθούν οι εκεί ενέργειες . Γι' αυτό καί
 πολέμησαν τήν ανοικοδόμηση στόν πίσω τού Ιερού Βήματος
 Πνευματικού Ενοριακού Κέντρου (που τό θεμέλιωσα τό 1964
 ύστερα από αγώνες γιά τήν άδεια τής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας
 καί τήν συντονισμένη μέ Αστυνομία καί Μητρόπολη νά βρούν
 τρόπο παρακωλύσεως καί τή εορτή ακόμην που είχε εξαγγελ-
 θεί) καί που έγινε αφορμή νά δηλώσω μετά τρείς ημέρες πως
 αναγκασμένος γιά νά μήν παραδεχθώ τήν αλλοίωση τών προγραμ-
 μάτων τής Ενοριακής Γραμμής καί νά μεταβληθώ σέ διεξαγωγή
 τελετών ρουτίνας, διακόπτω μόνος τήν εργασία μου στήν Ελευσ-
 να διαμαρτυρούμενος, καί εν αναμονή διαλόγου μέ τούς εκκλη-
 σιαστικούς καί πολιτικούς παράγοντες γιά νά διαπιστωθεί
 πως ξέφευγε κιάθολου η Γραμμή μου από τά Ορθόδοξα καί Παρα-
 δοσιακά (Ιερά Προσκείμενα επεδίωκα νά οικοδομήσω στόν
 χώρο του Κεντρικού Ναού

επιτελείται

1. 900000 1/2. The 1000
 100000 1/2 100000 100000-
 100000 100000 100000
 100000 100000 100000
 100000 100000 100000
 100000 100000 100000

Αντί τών Προσκλημάτων, κατόρθωσα τελευταία μέ τό "Κέντρο Αγά-
πης Ελευσίνας" που τό συνέστησαν Ενορίτες μέ άλλους φίλους καί
δωρητές νά υψωθεί (Περικλέους 13 στήν Ελευσίνα) πρώτος καί
δεύτερος όροφοι, μέ πιλοτή μεγάλη καί γήπεδο αθλοπαιδιών, Κτι-
ρίου· γιά τή "Φιλική Φωλιά Ελευσίνας, που εξυπηρετεί μέ ανοιχτή
φιλική συμπαρασάσταση παιδιά τών πιό προβληματικών οικογενειών
τής περιοχής, αίθουσες εντευκτηρίου, τή Βιβλιοθήκη καί τήν
Πινακοθήκη Ελευσίνας (μέ 6.500 βιβλία καί 140 πίνακες καί
γλυπτά). Έργο που θά είχε στηθεί πρίν από 20 χρόνια καί που
θά είχχ διευκολύνει τά έργα μας. Εκτός άλλων η αντίδραση απο-
βλέπει σήμερα νά σπρώξει τά πράγματα,ώστε τάχα νά εμφανιστώ
πως καί εγώ εργάζομαι παρεικλησιαστικά· παρ'όλη τή γνωστή αντί-
θεσή μου σέ τέτοια τακτική, που εμφανίζεται σέ αλληλογραφία μου
μέ τόν μακαριστό Καθηγητή Π. Τρεμπέλα, υπερασπιστή οργανωσιακών
κινήσεων...

Η-Θε λειτουργή-
ση γ' επιμελητή
α' δαδειαζής
δρ' Ζω' Διανομή
2η κατ' ερώτη
Νένη Ζω' (ρεα)

αεθ αρότατα

[illegible]

~~It should be~~
~~longer on~~
~~bed in~~
~~stay~~
~~of the~~
~~species in~~
~~discovery~~
~~of the~~
~~of the~~

~~A European
theater of
operation
any more
is not
any longer
in the
theater
of the
theater~~

πράγμα που ^{τότε} εξέπληξε. Ή όταν αργότερα σέ άλλες περιπτώσεις
καί μάλιστα σέ πρωτοφανήσγιά τά Ελευσινιακά Συλλαλητήριο
βροντοφώναξα γιάτά δίκαιά μας καί εκάλεσα τή Νεολαία νά πάρ
αποφασιστικά ρόλο , και έσπευσαν αμέσως στό Ναό άνω τών
300 που σχημάτισαν επιτροπή συμπαραστάσεως , καί που η Ασφά-
λεια τό θεώρησε επικίνδυνο , γιά νάτό πληρώσω καί αυτό στίς
υπόλοιπες διώξεις μου.) ^Η Πολλές διαφορές μεταξύσυγγενών
ή συνεργατών τακτοποιήθηκαν μέ μεσολάβησή μου . Καί πάνω
από 30 περιπτώσεις παράνομης συζηγίας τακτοποιήθηκαν . Όπως
τελευταία καί 5 μέ "πολιτικό γάμο"-πέρα από τήν Ελευσίνα καί
εγκλησιαστικά ευλογήθηκαν) . Δέν υπείρχε περίπτωση ν'άρνού-
μαι συμπάρασταση σέ όποια ανάγκη . Καί κάτι μάλλον φαιδρό :
Επειδή συμπαθούσα καί τούς "μεθυσμένους", αλκολικούς είχαμε

Επειδή συμπαθούσα και τους "μεθυσμένους", αλκολικούς είχαμε

~~of the~~
~~have in~~
~~an~~ ~~of~~ ~~wood~~ ~~and~~ ~~our~~ ~~free~~ ~~of~~ ~~the~~ ~~year~~ ~~is~~
~~dearly~~ ~~born~~ ~~is~~ ~~our~~ ~~dearly~~ ~~in~~ ~~the~~ ~~of~~

➤ Βοήθησα νά εκτελεσθῇ στήν Ελευσίνα η πρώτη Λαϊκή Συναυ-
λία, πράγμα που το θυμάται καί τό διακηρύττει ο Μίλης Θεο-
δωράκης .

✠ Αλησμόνητη μένει η ημέρα που φιλοξενήσαμε ολόκληρο τό
Αναμορφωτικό Σχολείο Εργαζομένων του Κορυδαλλού :

✠ Συμπράσταση εύρισκαν καί αρκετοί περαστικοί • όπως όταν
οι Υπομηχανικοί τής Θεσσαλονίκης καί τής Πάτρας πεζοπορών-
τας γι' τήν Αθήνα σέ διαμαρτυρία τους, πέρασαν καί φιλοξενή-
θηκαν καί ενισχύθηκαν στίς δίκαιες απαιτήσεις τους . Ακόμη
η μεσολάβησή μου εΐταν εκείνη που έδωσε λύση στό πρόβλημα
που δημιουργήθηκε όταν εμποδίστηκαν στού Σκαραμαγκά νά
προχωρήσουν καί στήν απόγνωσή τους πρό του αδιεξόδου έπε-
σαν στή θάλασσα !

28
ελάχιστους, κουβέντιαζα μαζί τους ή και τούς κερνούσα κά-
παιο ποτήρι, διεδόθη πως κάποιο φάρμακο διαθέτω εναντίον
της μέθης - πράγμα που έγινε σχεδόν βέβαιο, όταν ένας
μικροτεχνίτης που είχε τόν πάγκο του απέναντι από τό Ναό
έπαψε νά πίνει-, και άρχισαν νά μου τό ζητούν όχι μόνο
από τήν περιοχή, αλλά και από πολλά μέρη της Χώρας... Επί-
σης κάποια άλλη φορά που πηγαίνοντας στο Ναό είδα άλλον
φίλο νά τραβομαλλιάται μέ τή γυναίκα του που ήθελε νά τόν
μαζέψει σπίτι τους και είχαν γίνει περίγελος αργοσχόλων
και μέ κάποιο δισταγμό τούς πλησίασα, τόν έπιασα αγκαζέ
και "διέταξα" τή ζύζυγό του νά σπεύσει σπίτι νά τόν υποδε-
χθεί. Εκένος πειθάρχισε και άρχισε νά μέ ευχαριστεί φιθυ-
ρίζοντας παράπονα. Εκείνη τήν μάλωσα όταν φτάνοντας άρχισα
νά τόν υβρίζω και της συνέστησα νά πολλαπλασιάσει τίς
φροντίδες της γι αυτόν και τό σπιτικό τους. Οι άλλοι κα-
τάλαβαν τό λάθος τους νά περιγελούν, κι αυτοί συνετίστη-
καν * μάλιστα αυτός δέν έλειπε πιά από κάθε Κυριακάτικο
εκκλησιασμό σωφρονισμένος. Μά και η κυράλένη που είταν
κάθε ώρα ζαλισμένη και κεφάλι εύρισκε καταφύγιο κοντά
μου μέχρι και στο θάνατό της, που μέ στενοχώρησε και γιατί
δέν πρόλαβα νά τίς εκτελέσω επιθυμία της, νά τήν πάω στο
Λουτράκι (τό νόμιζε μεγάλη απόσταση και ευκαιρία) νά
παραγγέλνει, όπως της υποσχέθηκα, όσες μπριζόλες ήθελε
και κρασί ή μπύρες όσα ήθελε..Κι αυτή άρχισε νά εκκλησιάζ-
εται ενώ ντρεπόταν και τήν περιφρονούσαν, μά έβαζε τίς
καινούργιες της παντόφλες και τήν καθαρή ποδιά της...
Κάποτε σκέφθηκα πως θάπρεπε νά μάθω "αρβανίτικα" γιά νά
κολακεύσω τούς ντόπιους, αλλά θές η απέχθειά μου γιά ξένες
γλώσσες, θές γιατί δέν ήθελα νά παραταθεί η ισχύς αυτής
της λαλιάς, δέν έμαθα, πλην του "έρδε πρόφτη"..
Απέφευγα νά παίρνω χρήματα από τίς διάφορες τελετουργίες,
όπως αγιασμούς Εργοστασίων ή πλοίων γιά τό αδιάβλητο της
ποιμαντικής μου μέριμνας ή του στήν ανάγκη αυστηρού ελέγ-
χου μου σέ όλες τίς πλευρές * και γι αυτό - εκτός από τή
ζωηρή επιθυμία μου νά βρίσκομαι σέ σχολικούς χώρους - συνέ-
χισα νά διδάσκω (που και σ' αυτό τό σημείο μέ εχτύπησαν
απολύοντάς με - γιά νά ποιάσω δύσκολες, πολύ δύσκολες
ημέρες...) .

> γιά συμπλήρωμα
αποδοχών μου

*Δέν ήθελα
συνδρομή από όπουδήποτε . Κάποτε πήρα μιά ειδοποίηση τής Εθνικής
Τράπεζας για κάποιο κονδύλη που προερχόταν από τήν Αγγλία . Δέν
τό εισέπραξα γιατί δέν ήξερα από ποιά πηγή προερχόταν· μήπως
είταν καί παγίδα... Ενώ μέ συγκίνηση έπαιρνα μηνιαία επιταγή
φιλικής ενίσχυσης από τόν αείμνηστο Καθηγητή Αμέλκα Αλιβιζάτο·
ήλ' η αναγραφή σέ τούτο τό σημείο άς είναι για μνημόσυνο τής
σπουδαίας ανθρωπιάς του : Είχα αποφασίσει νά κάνω τών πλασιέ
βιβλίων (τό θυμάται καλά ο φίλος Συγγραφέας Γιάννης Μαγκλής-
που παρακολουθούσε από κοντά όλες τίς εξελίξεις τών διώξεών
μου) αλλά τελικά δέν πραγματοποίησα τή συνεννόηση που είχα
μέ εκδοτικό Οίκο, γιατί σκέφτηκα πως θά παρερμηνευόταν η
πράξη μου * καί υποβληθήκαμε σέ περισσότερες στερήσεις...*

Φιλοξενήσαμε Καθηγητές καί Σπουδαστές τής Παντείου Σχολής
που μέ είχε ζητήσει επίσημα για εκκλησιαστικό συμπρασάτη
καί η Αρχιεπισκοπή αρνήθηκε. Μέ καλούσαν στίς εκδρομές
καί σέ όλες τίς εκδηλώσεις. Καί ιδρύματα πολλά, όπως η ΧΕΝ

Από τό 1962 που αναλαμβάνω τήν Προεδρία τής " Κίνησης γιά τή Νεότητα" οι δραστηριότητές μου επεκτείνονται πολύ πέρα από τά Ελευσινιακά . Ζωηρή συμπαράσταση στους φοιτητές στους αγώνες τους γιά δημιουργία νέου Φοιτητικού Κινήματος καί σέπαράλληλες κινήσεις πνευματικών ανησυχιών . ~~Εξαιτίας~~ Παρακολουθήσεις σχεδόν όλων τών Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων τής Αθήνας (καί εν μέρει του Μειραιά) καί σχεδόν όλων τών θεατρικών παραστάσεων . Οι παρουσίες μου στήν Επίδαυρο καί στο Ηρώδειο γίνονται δεκτές μέ χειροκροτήματα . Ο κόσμος χαίρεται τή συμμετοχή του ρασοφόρου (Ένα χαρακτηριστικό : όταν ~~διδόταν~~ παρουσίαζαν τήν "Ειρήνη" του Αριστοφάνη στο Παναθηναϊκό Στάδιο μέ πλησίασε διακριτικά , όταν έμπαινα , ένας αστυνομικός καί μου είπε " είναι κωμωδία " καί του απάντησα " τό ξέρω , μά εγώ είμαι ο Πυρουνάκης " καί εκείνος " μέ συγχωρείτε.. ") . Είχα τήν τιμή νά ευλογήσω Γάμους πολλών Καλλιτεχνών καί νά βαπτίσω παιδιά τους , αλλά καί άλλων Διανοουμένων . Έδωσα πολλές Διαλέξεις καί παρακολουθούσα τίς σημαντικότερες σέ μεγάλες αίθουσες . Επίσης Εκθέσεις στίς περισσότερες Γκαλερί . Οι μεγαλύτεροι καί γνωστότεροι Ζωγράφοι καί Γλύπτες μου χαρίζουν έργα τους που εκθέτοντάς τα (αρχίσαμε από τό "Πρακτορείο Πνευματικής Συνεργασίας του αξέχαστου Μάριου Βαζάνου) ενισχύαμε τίς Κατασκευές μέ τά έσοδα τής πωλήσεώς τους ή βάζοντάς τα σέ Λαχείο κάθε χρόνο γιά όμοιο λόγο . Παρακολούθησα πολλά Συνέδρια διαφόρων θεμάτων . Καί σέ αρκετά λάβαινα μέρος ως σύ-νεδρος ή διαλεγόμενος . Επίσης σέ αρκετές ραδιοφωνικές εκπομπές καί τηλεοπτικές συζητήσεις . Επί σειρές ετών είχα δική μου εκπομπή στο Β' Πρόγραμμα τής ΕΡΤ μέ θέμα " Σοφία καί Ποίηση στόν Ευαγγελικό Λόγο" καί μέ ελεύτερη συζήτηση μέ Νέους . Πήρα προσκλήσεις από τό Εξωτερικό καί πριν από τήν Χούντα καί κατά τή διάρκεια της καί μετά , μά δέν μου χορηγούσαν άδεια (μίαν αρνητική απάντηση τής Ι. Συνόδου τήν προσέβαλα στο Συμβούλιο Επικρατείας μέ εθελοντική συνηγορία Καθηγητή Φ. Μεγρή - πρόσβαλα καί άλλη απόφαση του Αρχιεπισκόπου νά μήν εμφανίζονται οι Κληρικοί στα μέσα ενημέρωσης Κοινού , χωρίς ειδική άδειά του , δηλαδή εισαγωγή απαράδεκτης λογοκρισίας) (14) . Συμμετοχή σέ κινητοποιήσεις στίς επετείους του "Πολυτεχνείου" προσκυνήματα καί μνημόσυνα , όταν γίνονταν ταπεινά καί μέ διαμ-τυρία όταν παρεξέκλιναν . Τό ίδιο γιά τά θέματα τής Ειρήνης - από τούς πρώτους που τίς αρχίσαμε* όπως καί εναντίον τών εξο-πλισμών καί ιδίως γιά τά ατομικά καί θερμοπυρηνικά , μά καί αυτών τών εργοστασίων πυρηνικών εργοστασίων τίς ώρες που άλλοι επιχειρούν νά τά παρουσιάζουν ως ευεργετικά καί ότι χωρίς αυτ

(γιατί είναι)

τοχ"

δέν θά υπάρξει πολιτισμός(;) κίνοντας ότι ξεχνούν πως υπάρχουν και άλλες δυνατότητες πηγών ενεργείας όπως η ηλιακή η πραγματικά ανεξάντλητη, και η αιολική και άλλες...γιατί δέν συμφέρει στά μικρόπνοα ιδιοτελή των "μεγάλων" συμφέροντα

Ξαναγράφω πως δέν θέλησα ποτέ ν' ανταλλάξω την Ενορία μου, γιατί πιστεύω πως ο Παπός είναι ~~αυτοβλάστη~~ δεμένος μαζί της όπως και μέ την οικογένειά του (ο Επίσκοπος μπορεί νά μετατίθεται γιά τά εκκλησιαστικά συμφέροντα). Όταν όμως ο Αρχιεπίσκοπος Σπυρίδων θέλντας νά μέ χρησιμοποιήσει περισσότερο στην Αθήνα, από όσο που βοηθούσα στην Αποστολική Διακονία, σέ συνεννόηση μέ τόν Μητροπολίτη Αττικής, μου έκαμε μετάθεση, δίν δέχθηκα. Και τότε δημιουργήθηκε μέγα θέμα, ξεσηκώθηκε ο Λαός, απείλησαν τόν Μητροπολίτη και ο Αρχιεπίσκοπος έλαβε 600 τηλεγραφήματα και διαμαρτυρία που υπόγραφαν πάνω από 2000 ~~υπογράφει~~ ^{υπογράφει}. Τόν εντυπωσίασαν και όταν προσπάθησα νά του δικαιολογήσω τά πράγματα, επιθυμώντας νά μήν παρεξηγήσει, μου είπε χαρακτηριστικά " άσε μπρέ ν' ακούσω και κάποιους νά επαινούν κανένα παπά.." και σέ επιτροπή μέ τόν Βουλευτή είπε " Τόθ χρειάζομαι τόν π. Πυρουνάκη στην Αθήνα " και του απάντησαν " και εμείς τόν χρειάζομαστε, είναι ο Παπός μας ". "ΑΝέωστε τόν έχετε και εσείς". Εκείνος " Μά δέν θά αντέξει νά πηγαινοέρχεται Αθήνα Ελευσίνα ". Αυτός " Μά εκείνος μάς διδάσκει πως γιά τό καθήκον του ο καθένας πρέπει και νά πεθαίνει ακόμη". Οπότε Εκείνος " τόσο πολύ τόν αγαπάτε ; άς μένει κοντά σας..."

Και αυτή η επιμονή μου στό δέσιμο παπά και ποιμνίου τους ενοχλεί. Θέλουν νά είναι ο ιερέας εξαρτημένος μόνο από τόν "δεσπότη" του και νά είναι προσηλωμένος στό Ναό (οπότε εύκολα τόν ανταλλάσσει - και μάλιστα όταν είναι μεγαλοπρεπέστερος ή φέρνει περισσότερα οικονομικά ωφέλη - και νά διοχετεύει άνετα και χωρίς αντιλογία τίς όποιες διαταγές ή συστάσεις τών ανωτέρων αρχών στό λαϊκό στοιχείο της Εκκλησίας. Αυτό καθυστεράει και τούς κρατικούς, Πιο εύκολα νά έχουν νά κάνουν μέ λίγους, παρά μέ 8000 Κληρικούς, που είναι απλωμένοι σέ όλη τή Χώρα και μπορούν νά καθοδηγούν πνευματικά δηλαδή ελεύθερα, τίς λαϊκές ομάδες. Και άς διακηρύττουν πως τίχα θέλουν τήν οργάνωση του Αιού στις βάσεις του..Χαρακτηριστική είναι στιχομθρία μου μέ τόν Υπουργό και τόν Υφυπουργό θρησκευμάτων και Εθνικής Παιδείας τό 1985 : "Η η αδιαφορία μέ τήν οποία δέχονταν τίς διαμαρτυρίες μου, όλοι οι Πολιτικοί κοί, και οι Πρωθυπουργοί, ή μέ υποκρισίες ότι τάχα σέβονται

↑
το Αποκατάσταση
τη Εκκλησίας
την ταχισμένη
νομοθεσία
τομή με την
και τις ταξ
οργάνωση

Ίσως τό πιο δύσκολο από τά πνευματικά έργα του Λει-
τουργού τής Εκκλησίας είναι η τέλεση του Μυστηρίου τής Εξο-
μολογήσεως : Αντιμετώπισα πολλές βαρειές περιπτώσεις, που
πρέπει νά ομολογήσω πως μέ κατέβαλλαν, σε σημείο που στά
τελευταία χρόνια νά αρνούμαι νά δέχομαι εξομολογουμένους,

Η αιτία των αυτών
περιπτώσεων να είναι
η διαφορά των
πληθυσμών
και των συνθηκών
της εποχής

(άς αφήσω τήν περίοδο, που ίσχυε η διαταγή της Ασφάλειας, να
με παρακολουθούν, που γινόταν επικίνδυνο γι' τους προερχο-
μένους... Τήν είδα στό φάκελλό μου * παρ'όλες τίς Υπουργικές
διαβεβαιώσεις στή Βουλή, ότι "ουδείς διώκει τόν Πρωτοπρεσβύ-
τερο" * σάν τό άλλο : "οικειοθελώς έφυγε από τήν Ελευσίνα
καί παρακληθείς τρίς να επανέλθη η ρ ν ή θ η " : Έγγραφη
απάντηση σέ διάβημα 33 βουλευτών μέ υπογραφή ως Υπουργού
Θρησκευμάτων καί Εθνικής Παιδείας του Γεωργίου Παπανδρέου καί
συνυπογραφή Γενικού Γραμματέα Ευαγγέλου Παπανούτσου, φίλων
μου.) ,

(Ιδίως τῆς πρώτης
Κυριακῆς κάθε μῆνα,
γιά τοὺς ἐργάτες
τῆς Τέχνης καὶ τοῦ
Λόγου καὶ τοὺς Νέου
στὸν Ἅγιο-Στέφανο
Ἀττικῆς, στὴν Ἐλευ-
σίνα, καὶ τελευταία
στὸν Ἅγιο Εὐδοτή Ν.
Σμύρνης-ὕστερα ἀπὸ
ἀπὸ ευγενικὴ ἀδελφὰ
τοῦ Μητροπολίτη
Χρυσοστόμου)

κάνοντας εξαιρέσεις για νέους μόνο, που δήλωναν έλλωστε πως
δέν έχουν τό θάρρος νά απευθυνθούν αλλού . Αρκετές φορές
καί έξω του εξομολογητηρίου . Πόσες δέ φορές καί στά παρασηί
νια του θεάτρου , μέ σωστικά αποτελέσματα (τό Πνεύμα όπου
θέλει πνεύ.) . Αλλά καί οι ανεμπόδιστες επαφές μου μέ όποιους
ανθρώπους , καί μέ αλήτες , οδήγησαν σέ εξομολογήσεις
άκρας εμπιστοσύνης καί μεταβολές ζωής - Δόξα τω θεώ !
Που εκτός άλλων μέ καταξίωσε νά διαλαλώ , ότι δέν θά ευρεθεί
κανείς νά αποδείξει πως έφυγε από κοντά μου χειρότερος από
ό,τι ήλθε...

Ακόμη, με τή Χάρη Του, είμουν έτοιμος πάντοτε, ακαίρως ή ευκαίρως, ~~σε~~ ^{σε} ατομικές ή δημοσίες συναντήσεις, να "όίδω λόγον παντί τώ αιτούντι "για τήν ελπίδα τής Πίστewς". Και όχι μόνο στα καθ'αυτό κηρύγματά μου, που φρόντιζα να μην είναι τυποποιημένα, αλλ'όσο γίνεται σύγχρονα και που να αναφέρονται σε πραγματικές ανάγκες και αιτήματα του ανθρώπου. Πολλά από τά κηρύγματά μου, ~~με~~ ^{με} μάλιστα με τίτλο " κηρύγματα ελπίδας" είναι δημοσιευμένα σε δύο βιβλία μου, ή σε διάφορα περιοδικά και εφημερίδες. Που βέβαια έκαναν μεγαλύτερο καλό όταν κυκλοφορούσαν σε περιόδους κακές και άσχημες, όπως αυτές τής δικτατορίας. Τότε είναι που δύο ομολίες μου εκδόθηκαν σε όμορφα τεύχη, που τίς απηύθυνα μάλιστα στους μεγάλους των Εκκλησιών, με θέματα " τήν Α γ ά π η και τήν Β ι ρ ή ν η : ~~και~~ ^{και} ~~Ελπίδα~~ ^{Ελπίδα} ~~και~~ ^{και} ~~Βίρα~~ ^{Βίρα} ~~και~~ ^{και} ~~Πίστις~~ ^{Πίστις} ". Τίς γνώμες και τίς απόψεις μου πάνω σε όλα σχεδόν τά φλέγοντα θέματα τίς ε ητούσαν πρόσωπα του Τύπου και των άλλων μέσων ενημερώσεως και τίς πρόσεχαν εκθέτοντάς τις, έστω κι άν - επειδή ~~στηρίζουν~~ ^{στηρίζουν} πάντοτε στις αρχές του Ευαγγελίου - δέν εναρμονίζονταν προς τίς επικρατούσες ή εκείνες που "ισχυρές δυνάμεις" ήθελαν να τίς επιβάλουν. Π.χ. στο θέμα των αμβλώσεων, ή στο επίσης καυτό θέμα τής εκκλησιαστικής ~~περιουσίας~~ ^{περιουσίας} (και τό να υπάρχει λεγόμενη εκκλησιαστική, κατ'εμέ είναι αμαρτία μας) .Και άν υπερηφανεύομαι για αυτή τήν προσοχή που μου δίνει ο κόσμος, είναι, γιατί προσέχει έναν ιερωμένο του Χριστού και τής Εκκλησίας Του που σημαίνει πως ο Λαός μας, θέλει τόν Παπά Του κοντά του σε όλα : (Άν όχι μπροστάρη του-αυτό δέν τό πολύ παραδέ-

Εν τούτοις, η
 Γενική, με
 την επιμέλειαν,
 και την επιμέλειαν
 της επιμέλειαν
 της επιμέλειαν
 της επιμέλειαν

οι δ' εα καὶ! καὶ γὰρ αὐτοὶ συνεβόησαν ἀμύχαν!

Μέ τη δύναμη του Θεού, κατάφερα , στη μικρή Κοινότητα του Αγίου Στεφάνου Αττικής (νέο Μπογιάτι) που βρέθηκα, να πραγματοποιώ αντιστάσεις εναντίον της βίας που είχε επιβληθεί στο λαό μας στα χρόνια της δικτατορίας των Συνταγματαρχών, κτυπώντας αδίστακτα και με φανερό θάρρος την αρεστή σ' αυτούς επιβληθείσα εκκλησιαστική ηγεσία . Πολλές φορές με αναφορές μοί έκανα αυστηρή κριτική στις αποφάσεις και ενέργειές της, αλλά και με τολμηρά άρθρα μου διεμαρτυρόμην για την αντίθεση και αντιλαϊκή τακτική που ακολουθούσαν . Δεν είναι δυνατόν να τους άφηναν αδιαφόρους εκείνα ; τὰ " Πού την οδηγείτε την Εκκλησία μας ; " Πώς μπορούμε να μένουμε ασυγκίνητοι στις εκκλησίες των παιδιών μας, που ζητούν την συμπαράστασή μας, από τό "Πολυτεχνείο 1973" και από τις φυλακές και αλλού ; "

" Μας σκοτώσατε και την ελπίδα ακόμη ; ", Ε Κάτω τὰ χέρια από τη Νεότητα , Μετανοήσατε ειλικρινά γιατί είχατε τολμήσει να ευνοήσετε πνευματικά τό καλύτερο δυναμικό των παιδιών της Χώρας μας ; " . Αυτά βέβαια έδιναν ενθάρρυνση σέ πάρα πολύ κόσμο . Και σκύλιαζαν τους "κρατούντες". Γι αυτό και με περιποιούνταν καταλλήλως στις Ασφάλειες και στην ΕΣΑ, όπως τὰ είχα περιγράψει και τους τὰ υπέβαλλα (όπως και τὰ διοχέτευαν φίλοι μου στο Εξωτερικό και μετεδίδονταν από την Αγγλία και τη Γερμανία). Έτσι μεγάλωσε ο θρύλος "Πυρουνάκη" . (16) ~~Παράκληση~~

~~να γίνει αντιστασιακό κίνημα να ταν χόρτο~~

Είπα πως τὰ ενδιαφέροντά μου ήταν γενικά . Για τό Δημοψήφισμα που ετοίμαζε η Δικτατορία, για δημοκρατία ή βασιλεία, εγώ είχα προτείνει να πούμε στο λαό να ψηφίσει με δικά του ψηφοδέλτια "Συντακτική" . Οπότε θά περισώζαμε την αξιοπρέπεια των πολιτών -δεν θά είχαν φόβο από τυχόν αποχή-και θά εγγράφαμε μία υποθήκη τέλειας δημοκρατικής θέλησης εξελίξεων . Οι εδώ πολτικοί δεν την υιοθέτησαν την πρότασή μου, ώ ανεδαφική και ...άκυρη . Δηλαδή αντέλεγα, παραδεχόμαστε για έγκυρο τό δημοψήφισμα ; Ενώ πόση σημασία θά αποκτούσε μία τέτοια ενέργεια . Όταν αργότερα στο "Πολυτεχνείο" παράγγειλα στους φίλους να αποφασίσουν αν θά καλύψουν τί παιδιά που είχαν κλεισθεί και ότι είμαι διατεθειμένος να ανακοινώσω εγώ σ' αυτά τις αποφάσεις τους , δεν αποκρίθηκαν...γιατί ατυχώς καιροσκοπούσαν . Και όπως ομολόγησε ένας από τους αρχηγούς ,κατόπιν, εμπρός μου σέ ερώτηση φίλου κοινού φίλου, αν μετεδόθη η πρότασή μου, η σωστή ,απάντησε "ναι", για να ακούσει ~~την~~ ~~αγαπημένη~~ ~~την~~ και δεν κάνατε τίποτε ; " .

Η (σε) γράφω
υψηλότερα
αυτά
349

Η (σε) γράφω
υψηλότερα
αυτά
349

~~Η (σε) γράφω
υψηλότερα
αυτά
349~~

Απόδειξη στο πόση σημασία έδιναν στη συμβολή μου στην αντί-
σταση, είναι η πρόταση που μύενεκαμαν οι της Επιτροπής για
τή Δημοκρατία και πριν από το ελεύθερο Δημοψήφισμα, διά
τριών επιφανών προσώπων, να δεχθώ να είμαι ο τελευταίος
και κύριος ομιλητής στην τηλεόραση, που να έχω αντίπαλο
τόν ίδιο το βασιλέα Κωνσταντίνο. Δέχθηκα αφού μόνον διεβαί-
ωσαν και οι τρεις, ότι έγιναν δεκτοί οι όροι που έθεσα. Ότι
η πρόταση προέρχεται από όλα τα μέλη της Επιτροπής και ότι
ξανασκέφτηκαν πως εγώ θα είμαι το καταλληλότερο πρόσωπο
για αυτή την ενέργεια, σέ επιτυχία του επιδιωκόμενου σκοπού
να διαφωτιστεί σωστά το Κοινό υπέρ της Δημοκρατίας. Έδει-
ξαν μεγάλη χαρά που δέχθηκα, και μετά εξαφανίστηκαν...
(ένα μικρό δείγμα στο πώς διεξάγεται στον Τόπο μας ο Δη-
μοκρατικός Αγώνας...) . Ευτυχώς που ο επιστήμονας που
διαλέχτηκε ύστερα, τ'α κατάφερε πολύ καλά και πρώτος τόν συγχά-
ρηκα - και φάνηκε ιδιαίτερα για αυτό ικανοποιημένος.

Μά και από τούς εξουσιαστικούς του καταστημένου είχα προτά-
σεις συνεργασίας - λόγω δημοτικότητός μου - που βέβαια δεν
εύρισκαν ανταποκρίσεις από μένα. Π.χ. από τόν Ελληνοαμερι-
κανό Τόμ Πάπας, όταν πρωτοεμφανίστηκε στον ελληνικό χώρο
γιατίς χειρουργεί και άλλους. Γρήγορα αποσητεύονταν...
Και ακόμη μία περίεργη, σάν απίσταυτη : Από τόν Χομεϊνί,
να ηγηθώ παρομοίου κινήματος μέ το δικό του στη χώρα μας...
Που μέ δήλωση της αντιπροσωπίας που επίμονα με ζητούσε (Εί-
χα επανειλημένα αποποιηθεί τίς προσκλήσεις τους να επισκεφθώ
τήν Περσία) θέ είχα στη διάθεσή μου όλα τα μέσα....

280

(παραπομπή από την προηγούμενη σελίδα 35)

Τότε άρχισα να φέρω επιδεικτική τόν επιστήθιο ^{ασημένιο} Σταυρό, που
μου χάρισε και που η ίδια καλλιτέχνησε, η φίλη και συνίδελ-
φος στη Σχολή Μωραΐτη, Αίντα Αντωνιάδου-Βακιρτζή. Που /γράφει
στην εμπρός πλευρά σταυρικά " Ε Λ Β Υ Θ Ε Ρ Ι Α " και
στην άλλη " Α Γ Α Π Η " :

Η Αγγελική έδιναν να στήριζα ανθρω-
πών διατηρούσαν ως νοσηράς ως θέματα
μαχαλάρων να έδιναν προσοχή, η δόση
στη διατήρηση και το φράδισμα...

Στόν Οικουμενισμό που αναπτύσσεται στην εποχή μας μετέχω
 μέ όσες δυνάμεις διαθέτω. Αφού είναι η επιθυμία του Κυρίου
 και τό συμφέρον του Λαού του Θεού και του υπολόγου κόσμου.
 Πρόθυμα έλαβα μέρος σέ συναντήσεις συμφιλίωσης και διερευνή-
 σης. Σέ κλειστές συναξεις καλοπροαίρετων Ορθόδοξων, Καθολι-
 κών Λαϊκών και Αληθικών. Όπως και σέ δημόσιες μέ Καθολικούς
 και Προτεστάντες στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Ή παρακο-
 λουθήσεις εκδηλώσεων που οργανώνουν εκείνοι ή δικοί μας.
 Φιλικού σύνδεσμοι έχουν αναπτυχθεί μεταξύ πολλών απ'αυτούς.
 Αλλά και δέν τους χαρίζουμε, όταν διαπιστώνω κάποιες παραλλα-
 γές στην τακτική τους, ή κρύψιμο κάποιες άλλης στρατηγικής.
 Παράδειγμα η αντίδρασή μου νά επήτραπει (όπως δυστυχώς
 έγινε μέ πρωτοβουλία του Κ. Καραμανλή και συγκατάνευση όλων
 των πολιτικών) νά εγκαθιδρυθεί στη χώρα μας Διπλωματική
 Αντιπροσωπία του Βατικανού : (χαρακτηρίζω τό κακό, που δέν
 είναι απίθανο νά συμβεί, όμοιο μέ όσα μάς έκαμαν πρό των
 δύο πολέμων ~~αντιπροσωπείες~~ εχθρικών κρατών . Μακάρι νά δια-
 φευσθούν από τά πράγματα οι φόβοι μου). Έγραφα : άν έχουν
 αξεπέραστα προβλήματα οι Καθολικοί στή τής Λατρείας τους
 μέ τό Κράτος μας, άς προχωρήσουν σέ σύναψη κοινκορδάτου, ~~αλλά~~
 μεταξύ Πολιτείας δικής μας και "Αγίας Έδρας τους" όχι
 όμως μέ τήν άλλη μορφή τους, που γιά μάς τους Ορθόδοξους
 είναι εντελώς απαράδεκτη, ως αποκλεισμένη από τά Αόγια του
 Ίδιου του Ιησού Χριστού : Δηλαδή ταύτηση Κράτους (καταστη-
 μένης εγκόσμιας εξουσίας) μέ τήν Εκκλησία (τής Αιώνιας Βασι-
 στασης) : Πέρα από τή φιλικότητα, η αγάπη στην Αλήθεια :

↑ και τα γραπτά μου γινονται, όπως τα νίξω
↑ ανυπόμονα τ' είναν

36- Τά γραπτά μου (ποιός και πότε θα ανασκαλέψει τα αρχεία που αναφέρονται σε λεπτομέρειες σημαντικές των αγωνιών και αγώνων μου ;) μαρτυρούν [↑] ότι στά διάφορα στάδια των προσπαθειών μου έβρισκα ανταπόκριση από πολλά πρόσωπα και αρχές. Πρέπει και είμαι ικανοποιημένος. Ασήμαντα άρχισα και σε πολλά έδινα τόνους υψηλούς. Δέν έμειναν απαρατήρητες οι φωνές και εκκρήξεις μου. Εχρησιμοποίησα όλα τά μέσα της Δημοσιότητας. Βιβλία μου πέρασαν τά 20. Περιοδικά μου Ενοριακά και γενικότερα. Τά "Προβλήματα κοινωνικά και εκκλησιαστικά" όπως είναι ο τίτλος τους άρχισαν νά εκδίδονται από τό 1962 και συνεχίζουν την έκδοσή τους ως όργανο της "Κίνησης για τή Νεότητα" (μόνο όταν βασίλευε η λογοκρισία (ιγ) σταμάτησε η έκδοσή τους ή όταν έβγαιναν με μικρότερα σχήμα ως "μικρά αγωνιστικά φύλλα). Ασχολιάζουν ελεύθερα όχι μόνον τήν επικαιρότητα, αλλά και με μαχητικότητα αγωνίζονται για νά διορθωθούν πολλά και νά αρχίζουν κινητοποιήσεις και αληθινές αλλαγές στά πράγματα της Εκκλησίας και της άλλης κοινωνίας. Η αρθρογραφία μου θαρρετή και ανιδιοτελής και σε μεγάλης κυκλοφορίας Εφημερίδες και περιοδικά προκάλεσε εντυπώσεις και αχολιασμούς ασυνήθιστους. Εδώ άς αναφερθεί ο τόμος του Εκδοτικού Οίκου "Κνωσός" που έγραψε ο Καθηγητής και Λογοτέχνης από τό Ηράκλειο της Κρήτης Αντώνης Σανουδάκης, με τίτλο "Πρωτοπρεσβύτερος Πυρουνάκης, ο παπάς του Θεού και του Λαού" με καλλιτεχνική επιμέλεια και σκίτσο του Γιώργου Βακιρτζή (που έδινε τήν εγκάρδια συνεργασία του σε όλες τίς εκδόσεις μου - πράγμα που του δημιούργησε και αυτού προβλήματα από τίς διωκτικές αρχές της δικτατορίας - ποό παντός όταν σχεδίασε εκείνο τό κόκκινο τριαντάφυλλο σε ένα από τά εξώφυλλα των Προβλημάτων, πίσω από φράχτη:) .

Ο αγώνας μου, και ιδιαίτερα αυτός που αφορά στην Ενοριακή Ζωή, βρήκε ανταπόκριση στον Κλήρο και το Λαό; Πάντα με απασχολούσε το ζήτημα. Διότι βέβαια δεν αγωνιζόμουν για κάτι προσωπικό μου. Είχα στόχους πάντοτε κοινωνικής επιβουλίας. Αλλά τα θέματα που ~~παρουσίαζα~~ ^{επικεντρώνε}, ατυχώς, ήταν πρωτακουσά και πρωτοπαρουσίαστα. Παρόλο ότι βρίσκονται μέσα στα πλαίσια της Ορθόδοξης Παραδόσεώς μας. Μά που είχαν ξεχαστεί ή - το χειρότερο - επηρεαστεί ανάποδα από τα ξένα παραδείγματα (εκκλησιαστικά και πολιτικά). Αν με άφηναν να εργαστώ σωστά και πέραν από την πρώτη δεκαετία της ποιμαντικής μου δραστηριότητας στην Ενορία μου, αναμφίβολα θί είχαμε αποτελέσματα πολλαπλά. Επισημάνθηκε όμως ο κίνδυνος από τα "κατεστημένα" και μεθοδεύθηκε καταλυτική αντίδραση. Γι' αυτό και η διατύπωση των διώξεων: "πλέον του κομμουνιστού επικίνδυνος ο Πρωτοπρεσβύτερος Ελευσίνας". Να αποκτήσει επίγνωση των δικαιωμάτων του ο Λαός; Που με ελεύθερο τρόπο να τα διεκδικεί και να τα ασκεί; (μόνο για καθήκοντα πρέπει να μιλούμε και να πιέζουμε: έτσι μας θέλουν). Παρά ταύτα, νομίζω, ότι συντελέστηκε το σημαντικό. Οι σπόροι έπεσαν. Και στον Κλήρο και στο Λαό. Μεγάλος αριθμός παπάδων του Λαού παρακολουθούν και αν δεν μπορούν (γιατί καταπιζονται και εκφοβίζονται) να εκδηλωθούν, πάντως επιδοκιμάζουν, προσεύχονται και περιμέθουν κατάλληλότερες συνθήκες. Για τους δεσποτάδες βέβαια δεν γίνεται λόγος. Όπως και για τους Άρχοντες τους κοσμικούς, όλων των αποχρώσεων. Και οι μόν και οι δέ είναι εραστές και φύλακες της Εξουσίας. Πώς να ανεχθούν και να ευλογήσουν ή να βοηθήσουν ε π α ν α σ τ α τ η κ ό τ η τ ε ς. Χαρακτηριστικό: Μία σύναξη ιερέων της Μητροπόλεως Μεγάρων και Χαλαμίνος, που άκουσάν τις απόψεις μου "έξω από τα δόντια" ~~τρόμαξαν~~ ^{έκρυβαν} και έκρυβαν τη χαρά τους, ενώ ο δεσπότης και ο ~~ορθόδοξος~~ ^{ορθόδοξος} οι δικοί του προσπαθούσαν να κρύψουν τ' σφιγμένα τους δόντια κάτω από ψευτοχαμόγελα - για να λένε μετά πως τάχα με περιέσπασαν από "λιντάρισμα" των τ'χα αγανακτισμένων συμπρεσβυτέρων. Και που το μόνο που τόλμησε να μου αντείπει ένας ήταν: "Βέβαια ορθά μάστ'ά λέτε, μά γιατί και τα γράφετε; Μόνο μεταξύ μας να τα κουβεντιάσουμε..." Για νάπάρει την απάντηση: "Έτσι έπραττε ο Κύριος; Δεύ εξέθεσε τις αλήθειες μπροστά στο Λαό; Αν περιόριζε τις αποκλήψεις Του μεταξύ των "πρεσβυτέρων και των φαρισαίων" τί θά πρόσφερε στον Κόσμο; Και αν οι της Ενορίας, οι πολλοί δεν μπόρεσαν να ενεργοποιηθούν συστηματικά και σε συνέχεια ετών, πάντως αρκετοί έχουν συνειδητοποιήσει τα θέματα (απόδειξη τ'όμ πως παρακολουθούν

† (περιφράση
σημ. στο 21-33
των 26.9.1974
των 9.10.1974
χρονικών 9.10.1974
αυτός).

από την
αρχή

Τέλειωσα την απομνημόνευση στις 2 Αυγούστου 1986 .
Ξαναδιαβάζοντας διεπίστωσα πως, με τη δύναμη και τη χάρη του
θεού, κράτησα μια συνέπεια Γραμμής, έως τώρα, στο βίο και στον
αγώνα μου. Έγιναν με κόπο και έγνοια μου πολλά τ'α καλά. Μά
και πόσα δέν έγιναν...Που οι ανάγκες πιά αδύνατων από μένα
απαιτούσαν. Πόσα άλλωστε θα προλάβω νά πραγματοποιήσω , αν
δοθεί παράταση ημερών μου ;

παρά μετά την ταφή

Προσεύχομαι νά πραγματοποιηθεί η επιθυμία μου, που την έχω
ανακοινώσει (και γραπτή) στα παιδιά μου και στη γυναίκα
μου , τους αγαπημένους μου ; Όταν μου κλείσουν τ'α μάτια,
νά με κηδεύσουν ταπεινά - με έναν παπά -ντύνοντας τό νεκρό
σώμα μου με τ'α άμφια τ'α λευκά που φόρεσα κατά τη Χειροτονία
μου - χωρίς νά δημοσιεύσουν για τό θάνατό μου - και νά
αποκλείσουν οποιονδήποτε επικηδείο λόγο - νά κάμουν την
ταφή μου στον Πειραιά (στην "Ανάσταση") σ'ε πρόχειρο τάφο
και ύστερα νά μεταφέρουν τ'α οστά μου στο Κοιμητήριο του
Αδάμαντα και νά τα τοποθετήσουν μαζί με τ'α οστά του πατέρα
και της μητέρας μου, προσθέτοντας στην πλάκα : " Δόξα τώ
θεώ πάντων ένεκεν " και "εκοιμήθη ὁ Πρωτοπρεσβύτερος και
Καθηγητής Γεώργιος Θεοδόση Πυρουνάκης την
και χτίζοντας κίπου στον τάφο, την πέτρα που είχα φέρει από
τό σπιτικό που μού είπαν, ότι ανήκε στην οικογένειά μου
προγόνων, από τό Κρητικό Ασφένδου.

74

εν Κυρίω"

Δικαίωσα τό ψυχανέμισμα του Καπετάν Θεοδόση με όσα κατάφερα,
αλλά και τό δικό μου ; Αναδεύχτηκα καλός "καπετάν Παπάς" και
Κύριος οίδε : δάσκαλος ;

2. Στά χρόνια της δικτατορίας του 67" μέ τό φίλο μου Χρήστο Κατσιγιάννη, αρχίζοντας από τό Χανιά, ρωτούσαμε ώσπου νά φτάσουμε στά Σφακιά , άν υπάρχουν στά ενδιαμέσα χωριά Πυρουνάκηδες ή Πειρουνάκηδες . Στό χωριό Βαφέ, που μάς είπαν απ' αλλού ότι εκεί κάποιος υπρχει, ρωτώντας στό καφενείο σχετικά ένας που διάβαζε εφημερίδα είπε : "εγώ ξέρω έναν ". Ποιόν καί πού ; " Είναι παπάς στήν Ελευσίνα.. " μάς είπε. Καί πού τόν γνώρισες ; " Από τίς Εφημερίδες " είπε. Ευκολονόητες οι αντιδράσεις μας .

καθηλούχασα. Η τάρχη μου ήταν μαζεμένη και η. Αποφύγε και
τιν' χόρε τον Νάνο τ' διασχίνασα, τὴν αὐτὴν γοργά

Απο 4 Αγαθός εἶμι
 Ν. Φανήσων, σου
 με πῶς ἰσχυρῶς
 ἦταν ἡ συνουσία.
 ἰσχυρῶς αἰδοῦσα
 καὶ ἡ πύλη
 ἡ πόρτα ἐπὶ πύλη..!
 ἥ
 ὡς ἐπὶ πύλη..

5.

Οι Γερμανοί παρακολουθούσαν τις Κατασκηνώσεις παραξενεμένοι. Μερικές φορές, έως πληροφορημένοι από διαφόρους, δημιουργούσαν προβλήματα. Μια βραδυά μας περικύκλωσαν και άρχιζαν να φωνάζουν πως αν δεν παρουσιασθεί ο Αρχηγός σε τρία λεπτά θα πυροβολήσουν. Ευτυχώς έφτασα μπροστά στον Αξιωματικό έγκαιρα. Ισχυριζόταν πως είχαμε παραβεί τους κανονισμούς φωτισμού και με διέταξε να τον ακολουθήσω στην Κομαντατούρ. Τόν παρακάλεσα να κίμω πρώτα την βραδυνή προσευχή των παιδιών. Επέτρεψε. Αμέσως αφού καθησυχάσα ενθαρρύνοντας όλους, τους ακολούθησα. Όταν με άφησαν ύστερα από πολλές άγριες απειλές και έφτασα στις σκηνές, δεν είχε κοιμηθεί κανείς. Χάρηκαν και συνέστησα να δώσουν εκεί τσός λουκουμάδες που είχαν ετοιμαστεί- είχαμε κάποια ψυγιοτή -και δεν μοιράστηκαν. Άλλη φορά ξυπνήσαμε με φώτα που έρριχναν στα μάτια μας οπλισμένοι και ρίχνοντας φωτοβολίδες. Δεν με άφηναν να μετακινηθώ ούτε να φωνάξω γιί να μάθω τί γίνεται στις άλλες πλευρές. Και εκείνη τή βραδυά είχαμε πάνω από 200 νέους και νέες ~~σε~~ προετοιμασία τους για στελέχη. Στις έρευνές τους ευτυχώς δεν είχαμε κακές συνέπειες. Βόηθ ^{α-}ποτελεσματικά ο Γκράφ που διερμήνευε και μάλιστα παρέκαμψε τό απόσπασμα από τό σημείο που πληροφορήθηκε πως έμεναν οι Νέοι. Ένώ κάποιος χωροφύλακας έλληνας προσπάθησε να μπερδέψει κάποιους από τό προσωπικό με τις ταυτότητές τους.. Προβλήματα είχαμε και από τους δικούς μας. Άλλοι διέδιδαν πως κρύβω αριστερούς, άλλοι δεξιούς. Έπαιρνα απειλές. Ότι θα μου στήσουν ενέδρες όταν περνούσα από την παλαιά στή νέα Πεντέλη που είταν ερημιά. ~~Κάποτε~~ ^{Κάποτε} μου έκλεψαν τό σακκάκι, όχι βέβαια για χρήματα, αλλά έως να βρούν ενοχοποιητικά στοιχεία. Αποτέλεσμα να χάσω τή διέλευση που είχε αφήσει ο Γκράφ του Μονάχου, σε περίπτωση που θα τέλωνε ο πόλεμος. Ένα Γυμναστήμας τόν έσωσα από εκτέλεση που επεχειρήσαν κομματικοί του αντίπαλοι. Τόν έσωσα με θαρρετή επιμονή μου και έγκαιρη ειδοποίηση των αντιφρονούντων να μή τόν πειράξουν. Του υπέδειξα να μέινει όσο αισθάνεται ασφαλής εκεί και όταν φύγει να αφήσει μία παραίτηση. Σώθηκε αλλά στην απελευθέρωση τάχτηκε με τους διώκτες συκοφάντες μου. Τώρα βέβαια έχει μετανιώσει...

6.

Η επιτροπή απαρτίστηκε τελικά από εκπροσώπους φορέων τής Πειραϊκής Κοινωνίας. Γρήγορα ήλθα σε σύγκρουση με πολλούς. Αναγκάζαμε εκείνους που ασκούσαν τήν κρατική εξουσία να

δίνουν συνεχώς χρήματα καί εφόδια. Μοιράζονταν πολλά στους καταυλισμούς. Προσωπικά δέν δέχθηκα τίποτα παρόλο που συνέπιπτε νά βρίσκεται η οικογένειά μου σέ διατάξεις που είχαμε θεσπίσει γιέ βοηθήματα. π.χ αρνήθηκα (τά επέστρεψα μάλιστα όταν οι άλλοι έστειλαν στό σπίτι) ζάχαρι καί μακαρόνια, αφού είχαμε μωρό.

7. Στην Ιερά Μονή (κι άς τήν είχαν καταλάβει οι Γερμανοί) αγιάσαμε τή μεγάλη Σημαία που προορίζαμε για τήν Ακρόπολη και που τήν μετέφεραν εκεί σε σιωπηρή σοβαρή πορεία πάνω από 200 στελέχη τών Κατασκοηνώσεών μας, με ιεροτελεστικά που έκαναν ο Ηγούμενος Κοντογιάννης και ο συμπαραστάτης τών έργων μας Αρχιμανδρξίτης , αείμνηστος κι αυτός , Γερμανός Δημητρώπουλος, παρουσία ολόκληρης τής Μοναστικής Αδελφότη-
τας. Όμοια έγινε και η επιστροφή της στην Κατασκήνωση. Σε κάθε περίοδο όλοι οι κατασκοηνωτές τήν προσκυνούσαν, αφού άκουαν ενθαρρυντική πατριωτικά λόγια μου. Γονατιστοί ψάλ-
λαμε όλοι τόν ύμνον "Τή υπερμάχω..." και σε προσοχή πάλι όλοι τόν Εθνικό μας Ύμνο :
8. Μεγάλη έκπληξη , αλλά και ά οργή στους αντιθέτους , προξένησε η είδηση, πως ανώνυμος πρόσφερε τότε ένα δισεκατομμύριο : Που μάλιστα παραλίγο νά μή τό δεχθούμε, γιατί δέν ήθελα για λόγους σκοπιμοτήτων νά παραβώ δική μου, άλλωστε προϋπόθεση, πως πρέπει νά γνωρίζουμε επακριβώς τίς πηγές τών ενισχύ-
σεών μας (γιατί δυστυχώς γίνονταν άσχημα σε άλλες περι-
πτώσεις. Π.χ. από δοσιλόγους και μαυραγορίτες π έ φιλανθρω-
πίες, για νά κρατάνε κάποια δικαιολόγηση..) .
9. Ο πατέρας μου , κατά περίεργη επιθυμία του, ήθελε νά παρακο-
λουθήσει τήν εκφορά τών σορών τών βασιλέων στην Αθήνα. Ανέ-
βηκε με τή μητέρα μου κατέφτασαν σε φιλικό μου σπίτι επί
τής οδού Ερμού . Όταν περνούσαν οι Σημαίες του Έθνους -
μού είπαν - πως έννιωσε τρομερή συγκξίνηση. Τό ίδιο και
όταν είδε στο φέρετρο του "Κωνσταντίνου" τό σκήπτρο του .
Είπε "αυτό τό ξυλάνι σε έφαγε, μά και τήν πατρίδα μαζί" και έπεσε αναίσθητος. Αιφνίδια κρίση στηθάγχης. Ειδοποιήθηκαν
και σπεύδοντας τόν πρόλαβα σε μιάν αναλαμπή. Οι γιατροί
συνέστησαν νά μή μετακινηθεί. Μείναμε φιλοξενούμενοι
τέσσερες μέρες. Τό βράδυ μίλλον πέρασε ήρεμα. Τό πρωί τόν
ρώτησα άν ήθελε νά πάω στη Σχολή. Μου είπε "στην ευχή μου
παιδί μου " και ώσπου νά βγώ από τήν πόρτα του δωματίου
ξεψύχησε . Τήν προηγούμενη ημέρα ζήτησε νά δει τόν τότε

Επίσκοπο Ταλαντίου, φίλο μου, καί τόν εξάδελφό μου Γεώργιο Πειρουνίκη, ανώτατο κρατικό λειτουργό (που είχε γίνει πολύς λόγος μέ τό γάμου του μέ τή Λαίδη Λώ). Ήθελε νά τούς συστήσει νά ~~μόναζαν~~ ~~έχουν~~ συμπαραστούν. Η παντοτεινή έγνοια του γιά τό μέλλον μου...

IO.

115

Η Εορτή τῶν ἑφθῶν Χριστῶν ζυγαῖται ἐν
 ἑνὶ αὐτῇ τῷ θαλάμῳ - ὁ λόγος παραβολῆς τῶν
 ἑφθῶν ἡ ἀποδείξις αὐτῶν ἐπὶ ἑφθῶν. Ἡ
 ἑφθῶν Χριστῶν ἀνεγέρσονται ἡ ἑφθῶν οὐκ ἔστι
 τῷ ἀναστῆναι τῶν.

12. Απόψεις μου σχετικές αναγράφονται στο βιβλίο μου " Χριστιανισμός και "ολιτική " έκδοση "Δίφρος" 1962 .

13. Με τίτλο " Σκληρότερη Δίωξη " έχουν αναγραφεί όλα στα " Μικρά Αγωνιστικά Φύλλα " από σελίδα 545 - 719 έκδοση 1980 .

14. Επί Αρχιεπισκόπου κυρού Θεοκλήτου η Ι. Σύνοδος είχε εγκρίνει να μεταβώ στην Δυτική Γερμανία σε πρόσκληση Κυβερνητική, ως δημοσιογραφών Κληρικός, μαζί με τόν αείμνηστο Ανδρέα Καραντώνη και τόν Ακαδημαϊκό Κ. Μπόννη στην ανάγνωση όμως τών πρακτικών αναθεωρούν την απόφαση με παρέμβαση του νύν Αρχιεπισκόπου Σεραφείμ, ως Μητροπολίτη Ιωαννίνων (ποιος ξέρει τίνων υποδείξει) και με τό αιτιολογικό "γιατί να προτιμηθεί Πρωθυερέας και όχι Ιεράρχης ; Μά στην επόμενη τριμηνία δέν έφεραν αντίρρηση να μεταβεί ο Πρωθυερέας τών ανακτόρων...έ, βέβαια του Λαού ο Παπάς ;

Άλλη περίπτωση : Όταν προσκλήθηκα για συμμετοχή σε συνάντηση στην Ισπανία αντιστασιακών συγγραφέων. Ακολουθεί απαντητικό γράμμα τους που δέν ~~παίει~~, σε μήνυμά μου που τούς έστειλα από τίς Κατακόμβες τής Μήλου , ύστερα από αληθομόνητη σε ιερές εντυπώσεις εκείλειτουργία μου. *†*

15. Ήμουν λαϊκός ακόμη όταν συνάντησα έναν αλήτη και αφού του υπάδειξα να δει ένα κινηματογραφικό έργο (ένας παπάς είχε

Και άλλη φορά να μ'ήν πάω στο Βέλγιο και αλλού , επί δικτατορίας , για ποιμαντικές συναντήσεις . Μια απόφαση πάλι τής Συνόδου να μ'ή μ'ής επιτρέπεται η έξοδος χωρίς ειδική άδεια, τήν ακύρωσε με προσφυγή μου το Σ.Ε. *Τόν Κληρικόν*

ιδρύσει Κοινότητα παιδιών στην Αμερική με θαυμάσια αναμορφωτικά αποτελέσματα), και αφού τό είδε και ενθουσιάστηκε θέλησε να μέ ξαναβλέπει ~~ε~~ τόν συνέστησα σε έναν άγιο Εφημέριο που του συμπαραστάθηκε θαυμαστά. Με αποτέλεσμα τήν πλήρη μεταστροφή του , ώστε να εξελειχθεί σε καλό πολύτη και επιτυχημένο πλούσιο επιχειρηματία :

Ταινίες με τό ποδοσφαιρικές δραστηριότητες μου ^{θέλησαν} οι φίλοι : Στο " Μονόγραμμα " ο Γιώργος Σγουράκης * στο " έν θυμόματι καλά " ο ^{Θεός. Γκαυχίδης} με τόν Δημήτρη Μαλαβέτα * σέ βίντεο ο Γ. Παντελίδης τήν τελευταία ομιλία μου στήν Ελευσίνα - στο Παρεκκλήσι Ζ.Πηγής καί Ταξιαρχών * οι "ρεπόρτες" * στο "μίλα ελεύθερα" με Στ. Αηναίοφ. Σέ συνετεύξεις στήν Γερμανική τηλεόραση, στήν Ιταλική ^{ΓΗ} καί στήν Ισπανική (στήν Γερμανική μάλιστα με φροντίδα του φίλου ^{Γκαυχίδη} του θεολόγου καί Ποιητή Τάκη Αντωνίου, ως πρώτη αντιιστοιακή πράξη που βγήκε έξω στά χρόνια τής Δικτατορίας) καί σέ ταινία προσωπική του Τάκη Αντωνίου , σέ συνεντεύξεις μαζί του καί τών άλλων φίλων : Νικηφόρου Βρεττάκου, Θεόδωρου Αντωνίου , Μίνου Βολανόκη

16. Δύο περιστατικά με τους Αρχιεπισκόπους της Χούντας : Ο Μακαριώτατος Ιερώνυμος είχε υπογράψει έγγραφα διώξεών μου εκκλησιαστικών, κατόπιν εισηγήσεων κρατικών υπηρεσιών, που τότε αρνιόταν όταν κοινοί φίλοι του υπέδειχναν το λάθος· είχε όμως δώσει άδεια να λειτουργώ στο Σχολείο, που με είχαν απολύσει· και γνώριζε καλά τις αντίθετες στάσεις μου· και όταν έπρεπε να περιωμωθεί το Αρχιεπισκοπικό του κύρος, εγώ έκαμα, ως νομίζω τό χρέος. Στήνκηδεια του Σεφέρη σταμάτησα, με την παρουσία μου και τις παρεμβάσεις μου, τις εναντίον του αποδοκιμασίες (υπάρχει μαγνητοταινία που κράτησε η Άννα Συναδινού). Ο Μακαριώτατος Σεραφείμ, είχε κι αυτός υπογράψει τη δίωξη, που ~~ήδη~~ ετοίμασε ο Μητροπολίτης Βαρθολομαίος, παρόλες τις εκδηλώσεις αγάπης και τιμής που μου "επιδαφιλεύει" μέχρι και τελευταία· του είχα υποδείξει να μην αφήσουμε τους κρατούμενους στά Γιούρα τό Πάσχα του 1974 χωρίς εκκλησιασμό, και πρότεινα να στείλουν εμένα. Ηθέλησε να με νουθετήσει και να μη διακυνδυνεύω με παρόμοιες προτάσεις και στάσεις μου, προσθέτοντας "δέν λυπείσαι τά δόλια σου παιδιά..." Εγώ όμως του άφησα και έγγραφη αίτηση. Ευτυχώς έστειλαν κάποιον ιερέα από τη Σύρο ~~για~~ για Ανάσταση : Όπως και πριν, πάλι κατόπιν διαμαρτυριών μου, διέταξαν να μην απομονώνουν τους πολιτικούς κρατούμενους από τους κοινούς εκκλησιασμούς, που τους είχαν αναγκάσει να κάνουν Ανάσταση μόνοι τους στά κελιά τους... Τιμητικά κρατώ τό αναμνηστικό τών 34 από τις Φυλακές Αβέρωφ 1970 με την ευχή "Καλή Ανάσταση" σ' απήχηση της δικής μου, και την αναγραφή στίχων του Έλιοτ " Πότε θά σώσεις τό Λαό Μεγάλε Θεέ τών αγώνων - πότε ;/ τό Λαό Κύριε, τό Λαό * / όχι κορώνες και θρόνους, αλλά ανθρώπους".

17. Έχω κρατήσει διορθωμένο τεύχος που δέν τό τυπώσα, γιατί δέν συμμορφώθηκα με τις διαγραφές της Λογοκρισίας· πολύ χαρακτηριστικές : τη λέξη "παπάς" όχι, ιερέας (και τους είπα τότε να αλλάξετε και τό όνομα του Παπαδοπούλου σε ιεροπάις· ή του Υπουργού Καραμποκιά σε αραβσοιτ~~δα~~· ή που διέγραφαν τό άρθρο του θεοτοκά επειδή έγραφε για τό Έθνος μας, τό ορφανό (τό αδελφον του σημερινού Προέδρου μας) * και που μου έβαλαν τόνους, γιατί τότε άρχισα τί άτονα, ή κεφαλαία γράμματα, σε όποια ονόματα ~~τά~~ είχα με μικρά γράμματα....

18. Πορτρέτα μου φιλοτέχνησαν οι : Δημήτρης Σουρμελής, Άννα Καλλιό- Βιτάλη, Γιώργος Βασιριτζής, Γιώργος Σουίγος, Χαράλαμπος Κορωνάος, οι φίλοι.

